Ora de Limba română

CLASA
a IV-a
partea a II-a

-Abordare integrată-

A fost odată, într-un ținut îndepărtat, un împărat bătrân,bătrân.

Avea o singură comoară, de care avea grijă ca de lumina ochilor. Dar, într-o zi, un prinț din alt ținut, i-a aflat secretul. Comoara împăratului cea mai de preț era Limba română.

EUGENIA GAVRIL
EMILIA BENEDEK
IONELA MURĂRAȘU
MARINELA BUGEAC
ADRIANA MUNTEANU
NICOLETA DARIESCU
OANA GRIVINCA
DORINA BEREHOI
CORNELIU BORCAD

IAȘI – 2004

Scanned with OKEN Scanner

EUGENIA GAVRIL

EMILIA BENEDEK
MARINELA BUGEAC
NICOLETA DĂRIESCU
DORINA BEREHOI

IONELA MURĂRAŞU
ADRIANA MUNTEANU
OANA GRIVINCĂ
CORNELIU CORCACI

ORA DE LIMBA ROMÂNĂ

ABORDARE INTEGRATĂ
clasa a IV-a

- partea a II-a

Editura AS'S
Iaşi – 2004

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 10 – Anotimpul renașterii **56**

Constantin Brâncuşi 56
Părți principale şi părți secundare de propoziție 62
Dimineața – Vasile Alecsandri 68
Folosirea semnelor de punctuație 71
Compunerea gramaticală 74
Legătura dintre părțile de vorbire şi cele de propoziție 75
Rapsodii de primăvară – George Topârceanu 79
Compuneri cu titlu dat – Soseşte primăvara cu mândrul său alai 83
Întâlnire cu mama – Nicolae Labiş 86
Solul Golgotei – Mihai Codreanu 92
Probă de evaluare **94**

Unitatea 11 – În lumea poveștilor **96**

Pe urmele lui Ion Creangă 96
Momente şi schițe – Ion Luca Caragiale 100
Robinson Crusoe – Daniel Defoe 103
Probă de evaluare **108**

Unitatea 12 – Limba română este patria mea **110**

Două poloboace – Alexandru Donici 110
Amintiri din copilărie – Ion Creangă 112
N-au murit în zadar – Nichita Stănescu 114
Vara cea luminoasă – Cezar Petrescu 116
Probă de evaluare **118**

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Culegerea de faţă propune tratarea unităţilor de învăţare în ordinea oferită de Planificarea calendaristică orientativă – învăţământ primar, clasa a IV-a – apărută în cadrul *Centrului de Resurse şi Aplicaţii pentru Învăţământ* şi avizată de I.S.J. Iaşi.

Sarcinile de învăţare propuse permit abordarea integrată a conţinuturilor prevăzute la disciplina Limba şi literatura română şi facilitează relaţia dintre comunicarea, aprofundarea, dezvoltarea, evaluarea cunoştinţelor şi competenţelor şcolarilor.

Alături de manualul şcolar (editura Aramis, Bucureşti, 2001, autori: Marcela Peneş şi Vasile Molan), lucrarea propune parcurgerea integrală a programei şcolare de limba română, din perspectiva proiectării curriculare.

Pentru concretizarea detalierilor de conţinuturi prevăzute de programă şi corelarea cu manualul şcolar s-a avut în vedere o diversitate de sarcini didactice, succesiunea lor urmărind o învăţare continuă şi dinamică. Din structura culegerii fac parte informaţii despre viaţa şi opera scriitorilor, sarcini de lucru structurate pe diferite tipuri de itemi, texte pentru dictări, întrebări, rebusuri, jocuri didactice şi probe de evaluare sumativă.

Scanned with OKEN Scanner

Seturile de exerciţii propuse solicită spiritul de observaţie, de analiză, de comparare, de sinteză, de corelare, de creare şi formează şcolarilor deprinderi de muncă independentă, în vederea integrării cu succes în clasa a V-a.

Exerciţiile propuse constituie un antrenament formativ în dezvoltarea imaginaţiei reproductive şi creatoare a şcolarilor prin lecţiile de limba română.

Culegerea oferă pe de o parte învăţătorului posibilitatea de a trata conţinuturile din cadrul acestei discipline în funcţie de nivelul clasei, iar pe de altă parte, elevului un suport modern de instruire în ritm propriu, individualizat.

Culegerea reprezintă un instrument util în corelarea cunoştinţelor cu dezvoltarea capacităţilor şi deprinderilor de exprimare corectă, coerentă şi expresivă, în „preabuna, preasfânta, preafrumoasa limbă românească", un mijloc de gândire logică şi creativă.

În contextul schimbărilor educaţionale, lucrarea încearcă să aducă aproape de sufletul copiilor puterea nebiruită a cuvintelor, încât seminţele semănate de dascăli să dea roadele aşteptate.

Eugenia Gavril
Institutor metodist

Scanned with OKEN Scanner

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

Mihai Eminescu

- La 15 ianuarie 1850 s-a născut la Botoşani, Mihai, al şaptelea din cei unsprezece copii ai familiei: Gheorghe şi Raluca Eminovici.
- Copilăria şi-a petrecut-o la Ipotesti, sat care l-a fermecat prin vraja pădurii, prin murmurul izvoarelor, prin sufletul curat şi simplu al romanului.
- Primele două clase le-a făcut acasă, clasele III-IV le urmează la Cernăuți, locuind la Aron Pumnul, care i-a fost şi profesor de limba română.
- Îşi continuă studiile la Viena, unde se împrieteneşte cu Ioan Slavici, apoi devine student la Universitatea din Berlin.
- În anul 1874 vine la Iaşi, fiind numit director al Bibliotecii Centrale. În 1875 este numit de Titu Maiorescu revizor şcolar al judeţelor Iaşi şi Vaslui. Vizitează multe şcoli şi-l întâlneşte pe Ion Creangă, între ei legându-se o mare prietenie.

Scanned with OKEN Scanner

- În anul 1876 este redactor la „Curierul de Iaşi” iar între anii 1877-1883 este redactor al ziarului „Timpul”, perioadă a capodoperelor „Luceafarul”, „Scrisorile”(5 la număr), „Doina” ş.a.
- Munca epuizantă la articole şi poezii, viaţa dezordonată, nedreptatea şi zbuciumul sufletesc contribuie la declanşarea bolii necruţătoare.
- Eminescu moare la 15 iunie 1889 şi este înmormântat la cimitirul Bellu din Bucureşti.

1. Citiţi poezia cu intonaţie. Desprindeţi mesajul artistic transmis de poet prin versurile sale.

2. Realizaţi corespondenţa între cuvintele care au acelaşi înţeles.

3. Construiţi cinci comparaţii, pornind de la cuvântul ***ţara.***

4. Realizaţi familia lexicală a substantivului ***România.***

5. Construiţi câte un enunţ în care să folosiţi sensul propriu şi figurat al cuvântului ***dulce.***

6. Descrieţi un colţ de ţară, vizitat.

7. Subliniaţi substantivele din ultima strofă a poeziei ***Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie,*** *de Mihai Eminescu.*

8. Adăugaţi substantivelor din ultima strofă a poeziei cât mai multe adjective. Alcătuiţi enunţuri cu două din expresiile formate.

9. Treceţi la numărul singular următoarele substantive: ***glorii, fiii, braţele, stele, arme.***

Scanned with OKEN Scanner

10. Daţi exemple de cinci substantive care au aceeaşi formă la singular şi plural.

11. Analizaţi substantivele şi adjectivele din textul de mai jos, precizând genul, numărul şi funcţia sintactică:

„Alături teiul vechi mi se deschise:
Din el ieşi o tânără crăiasă."

(Mihai Eminescu – *Fiind băiet, păduri cutreieram*)

12. Daţi exemple de cuvinte cu sens opus pentru: ***nervoase, mare, trecut, dulce, bucurie.***

13. Transformaţi adjectivele ***frumos,*** *-* ***duşmănos,*** *în substantive.*

14. Încercuiţi pronumele personale din prima strofă a poeziei. Precizaţi persoana, numărul, genul şi funcţia sintactică (oral).

15. Subliniaţi verbele din textul următor:

„Tânguiosul bucium sună,
L-ascultam cu-atâta drag,
Pe când iese dulce-a lună,
Dintr-o rarişte de fag."

(Mihai Eminescu – *Lasă-ţi lumea ta uitată*)

16. Treceţi verbele găsite la toate timpurile învăţate.

17. Alcătuiţi propoziţii folosind construcţiile: ***mie / mi-e, ţie / ţi-e, va / v-a, ia / i-a, nea / ne-a.***

18. Alcătuiţi enunţuri în care „o" să fie: pronume personal, numeral, altă parte de vorbire.

Scanned with OKEN Scanner

19. Precizați timpul, numărul și persoana verbelor din textul:

„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?"

(Mihai Eminescu – *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!*)

20. Analizați cuvintele din versurile:

„Ușor el trece peste prag
Pe marginea ferestrii."

(Mihai Eminescu - *Luceafărul*)

21. Copiați versurile următoare și analizați cuvintele scrise înclinat:

a) – Ce cauți măi frate-n *car*?
– Vreau niște bostani *să car*.

b) – Iada peste casă *sare*?
– Doar de-i pui pe coadă *sare*.

c) - Te-am văzut vara la *mare*.
– Da, am fost cu mama *mare*.

d) – Ieri mi-a spus că *o să vie*.
– Jos în vale, lângă *vie*.

22. Explicați folosirea semnelor de punctuație din textul de mai jos:

„ Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viață în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
... Dulce Românie, asta ți-o doresc."

(Mihai Eminescu – *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!*)

Scanned with OKEN Scanner

23. Completaţi cu semnele de punctuaţie potrivite:

☐ ☐Bine-ai venit☐ Făt Frumos☐ Ce cauţi aici☐ ☐Căutam☐ zise el☐Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte☐

(Petre Ispirescu – *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte*)

24. Formulaţi propoziţii care să respecte cerinţele:

a) să aibă în componenţa lor cuvinte care conţin **nm**;
b) să aibă în componenţa lor cuvinte care se scriu cu **mp** şi **mb**;
c) să aibă în componenţa lor cuvinte care conţin vocalele **ii** şi **iii**;
d) să aibă în componenţa lor cuvinte care conţin vocalele duble **ee.**

25. Exemplificaţi în propoziţii sensurile cuvintelor: ***familiar / familial, eminent / iminent, numeral / numerar, original / originar, literal / literar.***

26. Alcătuiţi două propoziţii enunţiative, două propoziţii exclamative şi două propoziţii interogative.

27. Redactaţi o compunere cu titlul ***Reporter la Muzeul literaturii române „Casa Pogor," din Iaşi****. Folosiţi semnele de punctuaţie adecvate.*

Scanned with OKEN Scanner

SCRIEREA IMAGINATIVĂ

Dor de Eminescu

1. Imaginaţi – vă că sunteţi într-o excursie la Ipoteşti, sat aşezat într-o vale închisă de dealuri, odată împădurite - leagănul copilăriei marelui poet Mihai Eminescu. Împărtăşiţi colegilor sentimentele care vă cuprind.

2. Folosind informaţiile transmise de poet prin versurile sale, încercaţi să descrieţi locul natal al lui Mihai Eminescu.

3. Adresaţi unui copil din altă ţară o scrisoare prin care îl invitaţi să viziteze ţara noastră. Ce argumente l-ar putea convinge să onoreze invitaţia voastră?

Puteţi folosi următoarele expresii:

- patria – pământ binecuvântat de Dumnezeu;
- pământ pe care ne-am născut şi trăim;
- munţi încărcaţi de zăpezi;
- izvoare limpezi cu sclipiri de argint;
- coamele domoale ale dealurilor;
- întinse câmpii mănoase;
- brâul albastru al Dunării;
- mare zbuciumată.

Folosiţi drept încheiere următorul citat:

„Într-o ţară aşa de frumoasă, c-un trecut aşa de glorios, în mijlocul unui popor atât de deştept, cum să nu fie o adevărată religie iubirea de patrie şi cum să nu-ţi

Scanned with OKEN Scanner

ridici fruntea, ca falnicii strămoşi de odinioară, mândru că poţi spune: «Sunt român!»"

NU 4. *Realizaţi o compoziţie în versuri sau proză cu titlul* ***Gânduri pentru Eminescu.*** *Însoţiţi textul de o imagine desenată.*

NATURA ÎN OPERA LUI EMINESCU

1. Explicaţi următoarea afirmaţie a lui Mihai Eminescu: ***Cine nu minte niciodată e natura.***

2. Citiţi poeziile în care poetul cântă măreţia naturii, frumuseţea de basm a peisajului românesc: ***Sara pe deal, Lacul, La mijloc de codru des, Floare albastră, Freamăt de codru.***

3. Realizaţi corespondenţa între cuvintele care au acelaşi înţeles:

a colinda	freamăt
jale	pădure
codru	încetişor
foşnet	supărare
lin	a cutreiera
omăt	zgomot
ropot	zăpadă

4. *Grupaţi în trei coloane imaginile vizuale, auditive şi olfactive desprinse din poeziile citite.*

Scanned with OKEN Scanner

5. Identificați câte cinci epitete și personificări în poezia ***Freamăt de codru.***

6. Alcătuiți enunțuri cu sensuri diferite ale cuvintelor: ***lac, lin, ochi, port.***

7. Recunoașteți cuvintele folosite cu sens figurat în versurile:

„Putut-au oare atâta dor
În noapte să se stingă,
Când valurile de izvor
N-au încetat să plângă?"

(Mihai Eminescu – *Când amintirile*)

8. Realizați familia lexicală a substantivului ***tânăr.***

9. Scrieți după autodictare o poezie scrisă de Mihai Eminescu. Motivați alegerea făcută.

10. Chestionar de verificare a lecturii elevilor:

- Ce poezii scrise de Mihai Eminescu ați citit?
- Care din ele v-a plăcut mai mult?
- Cu ce poezie a debutat poetul? Știți și anul?
- Ce poezii inspirate din istoria națională cunoașteți?
- Enumerați câteva poezii care evocă natura sau copilăria.
- În ce poezii dragostea de țară și dorul de meleagurile copilăriei sunt evidente?
- Ce este „Luceafarul"? Știți numărul strofelor?
- Este *Eminescu* doar poet?
- Ce basme a scris? Pe care l-ați citit?
- Cunoașteți titlul unui roman (rămas neterminat)?

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL NARATIV DE MARE ÎNTINEDERE - BASMUL

*1. Citiți un fragment (la alegere) din basmul **Făt Frumos din lacrimă**, de Mihai Eminescu.*

2. Încadrați momentul prezentat în fragmentul citit între momentele subiectului întregului basm.

3. Realizați rezumatul fragmentului citit.

4. Completați tabelul:

ACȚIUNE		PERSONAJUL PRINCIPAL	
Situație inițială	*Situație finală*	*Aliați*	*Oponenți*

5. Enumerați personajele pozitive și cele negative.

6. Desprindeți din basm trăsăturile fizice și morale ale lui Făt Frumos.

7. Identificați în basm personajele reale și cele imaginare.

8. Transcrieți fragmente în care sunt prezentate întâmplări miraculoase.

Scanned with OKEN Scanner

9. Identificați formulele de început, de încheiere și cele mediane specifice basmului.

10. Transcrieți fragmentul întâlnirii dintre Făt-Frumos și fiul împăratului vecin din basmul ***Făt-Frumos – din – Lacrimă,*** *de Mihai Eminescu*

11. Realizați un alt final pentru basmul ***Făt Frumos din lacrimă.***

12. Citiți și alte basme scrise de alți autori. Puneți în scenă un basm la alegere.

NUMERALUL

1. Subliniați cu o linie numeralele cardinale și cu două linii numeralele ordinale:

„A doua zi luam în sus Valea Tazlăului și, după trei ceasuri de urcuș printre stânci, cârnim la dreapta."

(Al. Vlahuta - *România pitorească*)

2. Scrieți în cifre, apoi în litere:

- data nașterii: anul, luna, ziua;
- data intrării în clasa întâi;
- data când veți termina clasa a patra;
- data nașterii părinților;
- secolul în care trăiți;
- secolul în care a trăit Mihai Eminescu.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Analizaţi morfologic cuvintele din propoziţia:* **La o petrecere, se aflau unsprezece meseni.**

4. *Alcătuiţi enunţuri folosind construcţiile:* ***o dată*** *şi* ***odată.***

5. *Alcătuiţi două propoziţii în care numeralul să îndeplinească funcţiile de subiect şi atribut.*

6. *Alcătuiţi o scurtă compunere cu titlul:* ***La meci*** *în care să folosiţi numeralele:* ***trei zeci de mii, trei, cinci, unsprezece, doi, întâi, a doua, zero, patru, trei.***

7. *Scrieţi cu cifre romane numerelalele: 23, 54, 96, 110, 143, 419, 2004.*

8. *Scrieţi cu cifre romane secolele cuprinse între anii:* ***301-400, 1001 – 1100, 1601 – 1700, 1701 – 1800, 1901 – 2000.***

9. *Aflaţi vechimea mănăstirii pe a cărei inscripţie este scris:* ***MCDLXXXVIII.***

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 7 – Sub semnul lui Eminescu

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: - să scrie o poezie după autodictare;
O_2: - să explice semnificaţia titlului poeziei scrise după autodictare;
O_3: - să desprindă mesajul poetic din poezie;
O_4: - să scrie sinonimele şi antonimele unor cuvinte date;
O_5: - să identifice expresii poetice în text;
O_6: - să construiască enunţuri cu expresii din poezie;
O_7: - să identifice numeralele din propoziţii date
O_8: - să redacteze o compunere cu titlu dat;

Conţinuturi:

I_1. Scrieţi din memorie o poezie scrisă de Mihai Eminescu.

I_2. Explicaţi semnificaţia titlului.

I_3. Desprindeţi mesajul poetic al poeziei.

I_4. Scrieţi cuvinte cu înţeles asemănător şi înţeles opus pentru: ***lin, tânăr, a colinda, pace..***

I_5. Selectaţi expresiile artistice din poezia scrisă. Alcătuiţi propoziţii dezvoltate cu trei expresii, la alegere.

Scanned with OKEN Scanner

I6. Subliniați numeralele din propozițiile de mai jos.

a) Plec la ora nouă fix.
b) Nouă ne place limba română.
c) Oastea nouă are nouă căpetenii.

I7. Redactați o scurtă compunere cu titlul ***Povestea Luceafărului românesc.***

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 8

Propoziția unitate a comunicării

MOȘ ION ROATĂ ȘI VODĂ CUZA

Ion Creangă

Ion Creangă (1837-1889)

- Fiul lui Ștefan a Petrei și al Smarandei Creangă, Ion Creangă se naște și copilărește pe meleagurile Neamțului la Humulești.
- Debutează în 1875 cu "*Soacra cu trei nurori*" în revista *Convorbiri literare.*
- Creează la îndemnul lui Mihai Eminescu povești, povestiri și "*Amintiri din copilărie*".
- Se stinge din viață în Ajunul Anului Nou în anul 1889, în același an cu Mihai Eminescu și Veronica Micle.
- A fost și va rămâne cel mai mare povestitor pentru copii. Neuitate rămân poveștile sale: "*Povestea lui Harap-Alb*", "*Fata babei și fata moșneagului*", "*Punguța cu doi bani*", "*Povestea unui om leneș*" etc.
- Dintre povestiri amintim: "*Moș Ion Roată și Unirea*", "*Moș Ion Roată și vodă Cuza*".

Scanned with OKEN Scanner

1. Alegeţi explicaţia corectă:

- *nu prea punea temei pe vorbele boiereşti*
  - ☐ nu era sigur pe promisiunile boierilor;
  - ☐ nu se încredea în cuvintele boierilor;
  - ☐ nu se ducea la hramul bisericilor boiereşti

- *îl scormonea ceva la inimă*
  - ☐ îl mânca inima;
  - ☐ era curios să afle ceva;
  - ☐ îl preocupa ceva

- *să vorbiţi mai moldoveneşte*
  să vorbiţi pe înţelesul ţăranilor;
  nu mai vorbiţi limbi străine

- *un ghiorlan c-un petic de pământ*
  un golan sărac;
  un răufăcător ce-şi dorea mai mult pământ;
  un bădăran cu o bucăţică de pământ

- *simţindu-se lovit până la suflet*
  izbit de lovitura primită drept în inimă;
  jignit rău de tot

- *întâmpină-ţi nevoia de azi pe mâine*
  rezolvă-ţi greutăţile de pe o zi pe alta;
  ieşi în întâmpinarea zilelor ce vor urma

- *cum te-a lumina Cel-de-sus*
  dacă ţi-a da lumină vecinul de deasupra ta;
  cum te va îndruma Dumnezeu

Scanned with OKEN Scanner

2. Uniţi expresia cu explicaţia potrivită:

- a nu pune temei
- a avea gâdilici la limbă
- a-l scormoni la inimă
- a sări cu gura
- a fi lovit până la suflet
- a şterge ruşinea
- a lua la rost
- a fi profund jignit
- a nu se bizui
- a-l face vinovat
- a spune în faţă ce gândeşte
- a-l preocupa ceva

3. Alcătuiţi enunţuri cu expresiile de mai sus.

4. Alcătuiţi expresii pornind de la cuvintele: **a pune, inimă.**

5. Găsiţi fragmentele care conţin următoarele idei. Numerotaţile apoi în ordinea acţiunii.

Destăinuirea lui moş Ion Roată
Nemulţumirea ţăranului şi jignirile aduse de boier
Gestul lui Cuza
Moş Ion Roată invitat la Divanul Ad-hoc
Ajutorul şi vorbele calde ale domnitorului
Întâlnirea domnitorului cu moş Ion Roată

6. Transformaţi ideile de mai sus în propoziţii.

7. Povestiţi oral fiecare fragment delimitat.

8. Povestiţi textul folosindu-vă de planul de idei.

10. Transformaţi primele linii de dialog din textul ***Moş Ion Roată şi vodă Cuza****, de Ion Creangă în vorbire indirectă.*

12. Transcrieţi ultimele 2 fragmente ale textului mai sus amintit şi transformaţi vorbirea directă în vorbire indirectă.

13. Întocmiţi rezumatul oral al textului.

Scanned with OKEN Scanner

14. Priviţi imaginea din manual şi răspundeţi la următoarele întrebări:

a) Ce moment al fragmentului ***Moş Ion Roată şi vodă Cuza*** este surprins în imagine?
b) Ce personaje recunoaşteţi în imagine?
c) Ce face domnitorul?
d) Cum este domnitorul?
e) Ce face moş Ion Roată?
f) Cum este moş Ion Roată?
g) A cui este sabia din imagine? Dar căciula?

15. Alcătuiţi propoziţii dezvoltate cu următoarele cuvinte **palme, boier, ţăran, Cel-de-sus.**

16. Scrieţi asemănările şi deosebirile dintre următoarele propoziţii:

a) Boierul l-a jignit până în suflet pe ţăran.
b) Boierul a jignit.

17. Dezvoltaţi următoarele propoziţii simple folosind întrebările date:

a) Ruşinea (a cui ruşine?) a fost ştearsă (de cine?).
b) Moş Ion Roată avea (ce avea?) (la ce?).
c) Domnitorul (care domnitor?) a poposit (unde a poposit?).
d) Ţăranul sărută (ce sărută?)(a cui mână?).

18. Alcătuiţi 5 propoziţii simple despre moş Ion Roată.

19. Dezvoltaţi propoziţiile de mai sus specificând întrebările la care răspund părţile secundare de propoziţie.

20. Alcătuiţi 10 propoziţii dezvoltate despre Ion Creangă. Subliniaţi subiectele şi predicatele şi transcrieţi propoziţiile simple.

Scanned with OKEN Scanner

21. Selectați din textul ***Moș Ion Roată și vodă Cuza****, de Ion Creangă 5 propoziții dezvoltate și transformațile în propoziții simple.*

22. Enumerați acțiuni făcute de moș Ion Roată.

23. Transcrieți al doilea alineat al textului ***Iarna*** *de B. Șt. Delavrancea, apoi:*

a) Selectați 5 propoziții simple;
b) Transformați propozițiile simple în propoziții dezvoltate, folosindu-vă imaginația;
c) Schimbați pntru fiecare propoziție simplă subiectul, apoi predicatul.

24. Selectați subiectele și predicatele din primele două strofe ale poeziei ***Voievodul stelar****, de M. Micu.*

25. Alcătuiți o compunere gramaticală cu titlul ***O întâlnire ciudată,*** *în care să folosiți 5 propoziții simple și 10 propoziții dezvoltate. Subliniați de fiecare dată subiectele și predicatele.*

Scanned with OKEN Scanner

SÂRGUINȚA LUI IANCU

Virgil Stoenescu

1. Completați după model tabelul cu caracteristici despre:

Tema pentru acasă	***Compunerea***
aspect îngrijit exprimare corectă	originalitate punctuație corectă .....

2. Răspundeți la întrebările:

a) Care sunt personajele întâmplăriii din textul „Sârguința lui Iancu”?
b) Când şi unde se petrece acţiunea?
c) Daţi exemple de opere în care mai apare figura învăţătorului.
d) Care este deosebirea dintre personajul Mihail Sadoveanu şi I.L. Caragiale din textele “Domnu’ Trandafir” şi “Sârguința lui Iancu”.
e) Explicaţi titlul lectiei.

3. Încercuiţi cuvintele cu înțeles asemănător pentru:

- a împărtăşi: *a împărți, a spune, a destăinui*
- claritate: *precizie, luminozitate, ziuă*
- a lămuri: *a explica, a cânta, a clarifica*
- a se sili: *a obliga, a a fi obligat, a se strădui*
- a socoti: *a calcula, a crede, floare de soc*
- a izbuti: *a câştiga, a reuşi, a izbi*
- strădanie: *a traversa, efort, a strănuta*

Scanned with OKEN Scanner

4. Alcătuiţi enunţuri cu sensurile cuvintelor: ***a împărtăşi, roade, bănci, roată, car.***

5. Enumeraţi însuşirile personajelor: Iancu şi Basil Drăgoşescu.

6. Împărţiţi textul în 3 fragmente.

7. Enunţaţi ideea fiecărui fragment sub forma unei propoziţii dezvoltate.

8. Transformaţi vorbirea directă din fragmentul al doilea în vorbire indirectă.

9. Realizaţi rezumatul textului folosindu-vă de planul de idei.

10. Povestiţi fiecare fragment, transformând vorbirea directă în vorbire indirectă.

11. Se dau enunţurile:

"Cel care învaţă bine are şi multe bucurii."

"Cine învaţă se bucură."

"Şi învăţătorul Basil Drogoşescu îi întinse elevului Caragiale L. Ion caietul, pe pagina căruia scrisese cu creionul roşu un zece cât roata carului de mare."

Cerinţe:

a) identificaţi predicatele verbale;

b) analizaţi predicatele verbale după următorul tabel:

P.V.	Exprimat prin:	Timp	Pers.	Nr.	Întrebare

Scanned with OKEN Scanner

9 propoziții

15.II.2007

12. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele* ***a controla, a scrie, a se strădui*** *să îndeplinească funcția sintactică de predicat verbal și să fie:*

a) la sfârșitul unei propoziții enunțiative;
b) în interiorul unei propoziții interogative;
c) la începutul unei propoziții exclamative.

13. *Ordonați următoarele verbe pentru a da ordinea acțiunilor lui Basil Drăgoșescu:* ***a întinde, a împărtăși, a se îndrepta, a intra, a trece, a se opri, a scrie, a observa, a controla, a se adresa, a începe, a se bucura.***

Nu

14. *Alcătuiți un scurt text, folosind verbele de mai sus cu funcția sintactică de predicat verbal și în care să introduceți însușirile lui Basil Drăgoșescu.*

15. *Caracterizați după același model și pe elevul Iancu.*

16. *Enumerați 3 însușiri fizice și 3 însușiri sufletești ale colegului de bancă.*

17. *Caracterizați în scris, la alegere, pe* ***mama, pe prietenul vostru, pe doamna învățătoare, pe bunica*** *etc.*

18. *Caracterizați la alegere un personaj dintr-un text studiat, urmărind:*

a) textul și autorul textului căruia aparține personajul;
b) trăsături fizice;
c) trăsături sufletești reieșite din fapte;
d) impresia personală.

19. *Selectați ortogramele din textul* ***Moș Ion Roată și vodă Cuza*** *sau* ***Sârguința lui Iancu.*** *Explicați scrierea lor și identificați părțile de vorbire din care sunt alcătuite.*

Scanned with OKEN Scanner

20. Alegeţi 10 ortograme şi alcătuiţi alte enunţuri cu acestea.

21. Introduceţi ortogramele următoare în enunţuri proprii: ***m-a, a-mi, să-mi, să-ţi, să-şi.***

22. Daţi exemple de alte 5 ortograme asemănătoare cu ***m-a, a-mi, să-mi.*** *Alcătuiţi câte o propoziţie cu acestea.*

23. Alcătuiţi o compunere despre ***iarnă*** *folosind ortogramele de la exerciţiul 21.*

Scanned with OKEN Scanner

NEGUȚĂTORUL FLORENTIN

Petre Ispirescu

Petre Ispirescu (1830-1887)

- Scriitor şi folclorist
- Culege şi prelucrează basme din folclorul românesc, introducându-le în volumul **Legende sau basmele românilor**
- Basmele lui, dintre care cel dintâi a fost *"Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte"*, tipărit în anul 1862, au intrat în scurtă vreme în circuitul folcloric.

1. Alcătuiţi enunţuri cu următoarele cuvinte: ***negustător, ursita, avut, răspântie, dosnică, pagubă, a stărui.***

2. Introduceţi într-un enunţ expresia ***a-şi veni în fire.***

3. Alcătuiţi alte expresii pornind de la verbele ***a da, a veni.***

4. Alcătuiţi enunţuri afirmative, apoi negative cu alt sens decât cel din text al cuvintelor: ***mare, bani, drept.***

5. Scrieţi în dreptul fiecărei propoziţii de mai jos A (dacă este o propoziţie afirmativă) şi B (dacă este o propoziţie negativă):

Un negustor mergea spre ţara lui cu o sumă mare de bani.

El nu se încredea în cinstea românilor.

Scanned with OKEN Scanner

Florentinul nu şi-ar fi lăsat avutul nepăzit.
Vodă se supără de neîncrederea străinului.
Ţepeş îi plăti darul negustorului până la ultimul bănuţ.
Neguţătorul nu a fost jefuit de bunuri pe meleagurile românești.

6. Alcătuiți și voi câte 5 propoziții de fiecare fel (afirmative sau negative) despre ***elev, vacanță, soare și dimineață.***

7. Formați substantive de la următoarele nume de orașe, după modelul dat: ***Iași, București, Brașov, Cluj, Ploiești, Timișoara, Arad, Suceava, Pitești, Maramureș.***
Exemplu: ***Florența → florentin***

8. Alcătuiți propoziții negative cu substantivele găsite mai sus.

9. Ordonați următoarele idei principale ale textului:
Neîncrederea şi cererea neguţătorului
Liniştea străinului
Porunca lui vodă la plecarea neguţătorului
Drumul florentinului prin Târgovişte
Răspunsul lui vodă

10. Găsiți și numerotați fragmentele potrivite ideilor mai sus enunțate.

11. Transformați ideile principale în propoziții dezvoltate. Scrieți care sunt afirmative sau negative.

12. Povestiți oral fiecare fragment al textului.

13. Realizați în scris rezumatul textului după planul de idei întocmit.

Scanned with OKEN Scanner

14. Scrieți câte 5 proverbe / zicători despre ***cinste, adevăr, încredere.***

15. Se dau enunțurile:

Un boier dintre cei tineri vorbea frumos.
În mulțimea venită la Agiud se afla și țăranul.
În fața elevului Caragiale, învățătorul se opri.
Basil Drăgoșescu observă în caietul lui Iancu texte copiate.
Încruntându-și sprâncenele, vodă îi dădu florentinului un răspuns neașteptat.

Cerințe:

a) Transformați propozițiile dezvoltate în propoziții simple.
b) Enumerați subiectele din enunțurile date; scrieți felul lor.
c) Precizați locul fiecărui subiect din propozițiile date.
d) Analizați subiectele și predicatele găsite.

16. Alcătuiți propoziții, după schemele de mai jos, în care subiecte să fie cuvintele: ***domnitor, florentin, țăranul, ruşinea, lauda:***

a) S/subst. + P.S./subst. + P.V./ verb + P.S./subst. + P.S./adj.
b) P.v./verb + S/subst. + P.S./subst. + P.S./subst.
c) P.S./subst.+ P.S./adj. + P.V./verb + S/subst.

17. Completați spațiile lacunare cu subiecte potrivite:

a) (cine?) s-a făcut de ruşine în fața slugilor boierului.
b) Lui moș Ion Roată I-a șters ruşinea (cine?).
c) Fiind neîncrezător, (cine?) nu dorea să-și lase avutul nepăzit.
d) (cine?) își veni în fire a doua zi.
e) A fost lăudată (ce?) lui Iancu.

Scanned with OKEN Scanner

18. Alcătuiți enunțuri în care personajele principale din textele "Moș Ion Roată și vodă Cuza" și "Negustătorul florentin" să fie subiecte astfel încât să se observe care poate fi locul subiectului într-o propoziție.

19. Scrieți în câteva rânduri ce impresie v-ați făcut despre florentin și despre vodă.

*20. Alcătuiți o compunere gramaticală cu titlul **Despre cinste** în care să folosiți subiecte simple, predicate verbale și propoziții afirmative, respectiv negative. Subliniați 10 subiecte și 10 predicate dintre cele folosite.*

21. Realizați fișa autorului cu datele biografice ale lui Petre Ispirescu (pentru portofoliu).

*22. Realizați fișa de lectură a unui basm din **Basme populare românești,** de Petre Ispirescu, după următorul model:*

Fișă de lectură

- Titlul cărții / lecturii:
- Autorul:
- Denumirea capitolelor:
- Personaje:
- Capitol / fragment preferat (trascriere):
- Povestiți capitolul / fragmentul preferat:
- Argumentați alegerea:
- 10 cuvinte noi întâlnite (+ explicația lor):
- Minim 5 expresii frumoase:
- Ce personaj v-a plăcut? De ce?
- V-a plăcut finalul? Ce alt final v-ați fi imaginat voi?

Prezentați fișa colegilor.

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 8 – Propoziția unitate a comunicării

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie corect şi caligrafic un text cunoscut, după dictare, respectând ortografia şi intonația impuse de intonație;

O_2: să transforme vorbirea directă în vorbire indirectă din fragmentul dictat;

O_3: să-şi argumenteze părerea spusă despre un anume personaj;

O_4: să transforme propoziții dezvoltate în propoziții simple, subliniind subiectele şi predicatele acestora;

O_5: să analizeze corect subiecte şi predicate verbale, scriind toate categoriile gramaticale învățate;

O_6: să alcătuiască corect propoziții, respectând cerințele date;

O_7: să descopere greşelile ortografice, lexicale şi de punctuație din enunțul dat.

Conținuturi:

I_1: Dictare:

„Învățătorul Basil Drăgoşescu a intrat în clasă, aşteptat cu nerăbdare de elevi.

- Vom face mai întâi lecția de română. După aceea vă voi împărtăşi roadele compunerilor pe care mi le-ați dat ieri. Vă voi controla acum, ca de obicei, tema zilei.

Scanned with OKEN Scanner

Şi învăţătorul trecu printre bănci, făcând observaţiile corespunzătoare. În faţa elevului Caragiale se opri, atras de claritatea formei de exprimare a acestuia."

(*Sârguinţa lui Iancu*, după Virgil Stoenescu)

I_2: Transformaţi vorbirea directă din fragmentul dictat în vorbire indirectă.

I_3: Spuneţi şi argumentaţi-vă părerea despre elevul Iancu.

I_4: Transformaţi 3 propoziţii dezvoltate din fragmentul dictat în propoziţii simple. Subliniaţi subiectele şi predicatele verbale.

I_5: Analizaţi, la alegere, un subiect şi un predicat verbal din fragmentul dictat.

I_6: Alcătuiţi câte o propoziţie în care:

a) verbul **a trece** la timpul viitor, pers. a II-a, nr. plural să fie predicat verbal, aşezat la începutul unei propoziţii negative;
b) substantivul **sârguinţă** să fie subiect în interiorul unei propoziţii interogative.

I_7: Corectaţi enunţul:

Ma rugat doamna învăţătore s-ăţi dictez tema pentru acasă şi ami aminti mâini să-mi aduc cartea poveşti, povestiri, amintiri, de Ion creangă.

Scanned with OKEN Scanner

VOIEVODUL STELAR

Mircea Micu

1. Scrieți poezia după autodictare. Schimbați caietul cu cel al colegului / colegei de bancă și corectați greșelile.

2. Selectați expresiile poetice din poezie. Alcătuiți enunțuri legate prin înțeles. Dați un titlu potrivit textului!

3. Explicați înțelesul versurilor.

„Coborând dintre obcini pe plai
Se arată în nopți înlunate
Voievodul Eminescu Mihai”

4. Transcrieți versurile din poezie în care este evocată o personalitate istorică.

5. Desprindeți ideea fiecărei strofe. Stabiliți „traiectoria” voievodului stelar.

6. Explicați de ce este considerat poetul Mihai Eminescu „Luceafărul poeziei românești”. Sunteți de acord cu denumirea de „voievod stelar”? Argumentați răspunsul!

Scanned with OKEN Scanner

7. Dezlegaţi rebusul următor, astfel încât pe verticala AB să obţineţi numele iniţial al poetului Mihai Eminescu.

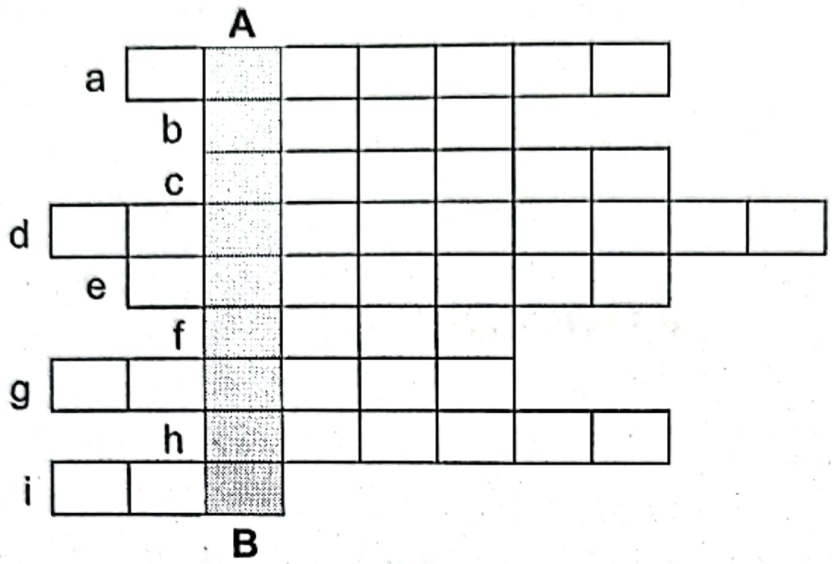

a) Strofele unei poezii sunt alcătuite din ..... .
b) Numele autorului poeziei *Voievodul stelar.*
c) „Privighetorile, când îl văd, se usucă
De ....., pe creangă şi tac".
d) Povestitorul care a fost cel mai bun prieten al lui Eminescu.
e) Provincie unde noaptea se arată „voievodul stelar".
f) Perioadă de ani care „a albit zidurile".
g) „Altare .....".
h) „Pământul se face un .....".
i) „Un cântec şi-un petec de .....".

8. Citiţi versurile din poezie care au rimă încrucişată.

9. Ordonaţi tablourile poeziei:

☐ Drumul poetului spre mănăstirea Putna;
☐ Apariţia „Voievodului" în „nopţile înlunate";
☐ Înfrumuseţarea patriei prin poezie;
☐ Trecerea poetului spre locurile sfinte.

Scanned with OKEN Scanner

10. Alcătuiți familia lexicală a substantivului ***stelar.***

11. Construiți enunțuri în care subiectul să fie exprimat:

a) prin substantive proprii
b) prin substantive comune
c) prin pronume personal

12. Analizați subiectele din enunțul următor:

„Cerul, apa și dealurile aveau culoarea unui toporaș cenușiu. Un ac de lumină crescu în răsărit. O fierbere de flăcări se înălță. Ape argintii clipeau în depărtări. Își arătau strălucirea. Le urmăream încântat."

13. Subliniați subiectele multiple din enunțurile de mai jos. Analizați două dintre acestea, precizând categoriile gramaticale învățate.

a) Ion Creangă și Mihai Eminescu au fost buni prieteni.
b) Plaiurile, pădurile, păsările, casele din Moldova poartă urmele trecerii voievodului stelar.

14. Despărțiți strofa a doua a poeziei „Voievodul stelar" în propoziții. Subliniați cu o linie părțile principale de propoziție și cu două linii părțile secundare de propoziție.

15. Alcătuiți câte două propoziții dezvoltate în care subiectul multiplu să fie exprimat prin:

a) substantive comune
b) substantive proprii
c) substantive comune și proprii

16. Realizați o compunere cu titlul ***Eminescu – poet al neamului,*** *în care să utilizați și expresii din poezia „Voievodul stelar".*

Scanned with OKEN Scanner

17. Scrieți o poezie în care să vă exprimați admirația față de un poet sau un scriitor român.

18. Citiți și alte poezii ale altor autori care fac referire la poeziile sau persoana lui Mihai Eminescu.

19. Dați exemple de poezii scrise de Mihai Eminescu.

20. Realizați o fișă de lectură pentru o poezie scrisă de Mihai Eminescu.

PASĂREA CIUDATĂ

1. Citiți textul lecției, respectând intonația specifică semnelor de punctuație.

2. Explicați înțelesul titlului. Găsiți și alte titluri potrivite textului.

3. Transcrieți fragmentul unde este prezentat momentul în care Aurel Vlaicu reușește să zboare pentru prima dată.

4. Despărțiți textul în fragmente logice. Desprindeți ideea principală a fiecărui fragment sub formă de titlu.

5. Transformați ideile principale sub formă de titlu în propoziții dezvoltate. Identificați părțile principale și secundare din enunțurile care alcătuiesc planul de idei.

6. Explicați cuvintele: ***a născoci, a perfecționa, urale, ilustru, faima, a dovedi, îndemânare, a stârni.***

Scanned with OKEN Scanner

7. Subliniaţi substantivele proprii din text. Alcătuiţi propoziţii cu trei dintre ele.

8. Selectaţi din text cuvintele scrise cu consoana dublă „n". Daţi exemple de alte cuvinte care se scriu cu „nn".

9. Alegeţi varianta corectă:

El **la / l-a** convins pe tatăl său.
Călin **i-a / ia** chemat pe colegi acasă.
Marin **i-a / ia** caietul de pe catedră.
Părinţii **săi / să-i** au plecat la munte.
Colegii noştri **s-au / sau** dus la teatru.
Sora **sa / s-a** învaţă la noi în şcoală.

10. Identificaţi în text cuvintele care conţin grupurile de sunete învăţate (ea, ia, ie, oa). Despărţiţi cuvintele în silabe.

11. Povestiţi conţinutul textului utilizând expresii din text.

12. Culegeţi date din materiale de specialitate referitoare la Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă. Prezentaţi-le colegilor.

13. Daţi exemple de alţi „pionieri" ai ţării noastre, care şi-au adus contribuţia în diferite domenii.

14. Construiţi enunţuri cu: ***îndemânare, tainele plutirii în aer, imaşul întins şi neted, pasărea ciudată, vâltoarea curenţilor, linia de plutire.***

15. Analizaţi cuvintele din enunţul următor:

„Poporul român cinsteşte memoria iluştrilor săi înaintaşi care au dus departe faima ţării noastre."

Scanned with OKEN Scanner

16. Transcrieți propozițiile în ordinea întâmplării faptelor:

a) „... pasărea cădea, sfărâmându-se."
b) Aurel Vlaicu s-a întors în țară, unde a construit un avion.
c) Școala primară a făcut-o în satul natal.
d) În septembrie 1913, Vlaicu a încercat să zboare peste munți, la flăcăii săi din Binţinți.

17. Adăugați adjective următoarelor substantive:

copil - _____ avion - _____
drum - _____ prieteni - _____
aviatori - _____ mulțime - _____
poporul - _____ monument - _____
memoria - _____ înaintaşi - _____

18. Completați fragmentul de mai jos, cu cuvintele potrivite din text:

„De mic copil, Vlaicu a dovedit ..... ieşită .... fel de fel de jucării, care stârneau ..... celor din jur. Tatăl său şi-a dat seama de ..... băiatului şi a hotărât ..... la ..... ."

19. Alcătuiți o compunere în care să utilizați următoarele cuvinte şi expresii: ***pionier, sclipiri de inteligență, dorință şi pasiune, dârzenie, perseverență, maşină zburătoare,*** *pasăre* ***ciudată, timpul s-a oprit în loc, traiectorie bruscă.***

20. Imaginați-vă un dialog între Aurel Vlaicu , Traian Vuia şi Henri Coandă.

Scanned with OKEN Scanner

ATRIBUTUL

1. Subliniaţi cu o linie punctată atributele din textul următor:

„Acolo, pe imaşul întins şi neted, din apropierea satului său, au văzut flăcăii şi fetele minunea: pasărea ciudată zbura. Plutea, ridicându-se tot mai sus."

2. Schimbaţi poziţia atributului faţă de substantivul determinat:

Exemplu: fetiţa harnică ⇒ harnica fetiţă

copil inteligent ⇒ _____

prieten adevărat ⇒ _____

sfat înţelept ⇒ _____

prieten adevărat ⇒ _____

monument impunător ⇒ _____

faptă măreaţă ⇒ _____

mulţime încântată ⇒ _____

3. Precizaţi funcţia sintactică a substantivelor scrise îngroşat.

Pădurea de stejari adăposteşte secrete de sute de ani ale strămoşilor.

Vestea reuşitei lui Aurel Vlaicu a strâns pe imaşul întins şi neted mulţimea de oameni.

Scanned with OKEN Scanner

4. Alcătuiți enunțuri în care următoarele substantive să fie pe rând subiecte apoi atribute: ***tânărul, avion, încercare, pilot, invenție.***

5. Analizați atributele din propozițiile de mai jos. Precizați substantivele determinate de fiecare atribut.

a) Razele soarelui aruncau sclipiri orbitoare pe aripile avionului.
b) Frica și neputința nu erau trăsăturile de caracter ale copilului dornic de cunoaștere.
c) Într-o frumoasă zi de vară a avut loc prima întrecere aviatică.

6. Alcătuiți enunțuri în care substantivele ***mulțime, încercare, reușită*** *să fie determinate de două atribute.*

7. Găsiți atribute pentru substantivele din următoarele propoziții:

Furtuna ..... a doborât avionul ..... .
Setea de cunoaștere a copilului ..... l-a transformat în primul aviator ..... .
Noaptea ..... îmbracă imașul satului Binținți, prima pistă din lume.
Priveliștea Carpaților ..... este deosebit de încântătoare.

8. Alcătuiți o compunere gramaticală în care să utilizați atribute exprimate prin substantive și adjective.

9. Subliniați atributele exprimate prin adjectiv din textul lecției ***Aurel Vlaicu.***

10. Alcătuiți propoziții în care primul cuvânt să îndeplinească funcția sintactică de atribut.

Scanned with OKEN Scanner

11. Se dă textul:

«Impresia cea mai puternică am simţit-o când am zburat pentru prima oară la Binţinţi, în Ardeal. Blériot încă nu trecuse Canalul Mânecii. Primul meu aparat era tot de lemn şi n-avea motor. Am legat trei cai de el, trei flăcăi au prins a pocni din bice şi aparatul s-a ridicat la vreo 15 metri înălţime, după ce a alergat câţiva kilometri pe pământ.

De-atunci, de câte ori mă urc în aparat, zbârnâiala motorului mi-aduce aminte de aeroplanul fără motor şi dinaintea ochilor, fascinaţi de nemărginirea văzduhului, îmi răsar cei trei flăcăi chiuind şi pocnind din bice.»

Zborul acesta cu un planor de care îşi aminteşte Aurel Vlaicu (1882 - 1913), inventator şi pilot român celebru, a avut loc în luna iunie 1909.

Subliniaţi atributele din textul de mai sus şi completaţi tabelul următor:

Cuvântul	*Funcţia sintactică*	*Exprimat prin:*	*Felul*	*Genul*	*Numărul*

12. Construiţi enunţuri astfel încât să respectaţi schemele de mai jos:

a) A + A + S + P + altă parte de propoziţie.
b) S + A + A + A + P.
c) A + S + P + altă parte de propoziţie + A + A.
d) P + altă parte de propoziţie + A + S + A + A.

13. Realizaţi o compunere în care să utilizaţi următoarele expresii: ***curiozitate bănuitoare, inteligenţă sclipitoare, mândrul aviator, tânărul neînfricat, ziua nefastă, ascuţitele culmi, zgomotul surd.***

Scanned with OKEN Scanner

CHEIA

Mihail Sadoveanu

Mihail Sadoveanu (1880 - 1961)

- S-a născut şi a urmat şcoala primară la Paşcani, primul învăţător fiind Mihai Busuioc
- A contribuit la îmbogăţirea şi valorificarea limbii române în peste o sută de opere;
- A fost supranumit „baci" al literaturii române;
- A scris: *Hanu Ancuţei, Fraţii Jderi, Bordeienii, Baltagul, Împărăţia apelor, Ţara de dincolo de negură etc.*

1. Citiţi textul cu intonaţie identificând naratorul, personajele, când şi unde se petrece acţiunea.

2. Desprindeţi semnificaţia titlului. Găsiţi şi alte titluri potrivite.

3. Bifaţi sensul folosit în text pentru cuvintele şi expresiile date:

a) „Ş-avem să legăm şi noi puţintel cartea de gard"
- ☐ facem o pauză
- ☐ nu mai învăţăm azi
- ☐ ne ocupăm de altceva decât de învăţătură

b) „epoca de întuneric"
- ☐ perioadă fără lumină
- ☐ perioadă în care nu înţelegea taina lucrurilor
- ☐ perioadă în care nu ştia să citească

Scanned with OKEN Scanner

c) „Am scos din ceaţă *Ursul păcălit de vulpe*”

☐ am citit povestea Ursul păcălit de vulpe

☐ am încercat să înţeleg povestea Ursul păcălit de vulpe

4. *Construiţi propoziţii în care să utilizaţi cuvintele cu sens opus pentru* ***sfios*** *şi* ***întortocheat.***

5. *Alcătuiţi enunţuri cu următoarele cuvinte:* ***fulguire, vibra, bucher, hieroglifă.***

6. *Subliniaţi în coloana de mai jos, expresia potrivită cuvântului* ***cheie****, utilizat în text. Formulaţi propoziţii cu fiecare din expresia dată.*

a) cheia succesului;
b) cheia franceză;
c) cheia problemei;
d) cheia sol;
e) cheia cunoaşterii;
f) Cheile Bicazului;
g) cheia destinului

7. *Introduceţi în enunţuri sensurile cuvintelor* ***cheie, ochi, bancă, noi, ceas.***

8. *Explicaţi oral folosirea semnelor de punctuaţie din al doilea paragraf.*

9. *Transcrieţi fragmentul în care şcolarul a descoperit cheia de aur.*

10. *Împărţiţi textul în fragmente logice şi desprindeţi ideea principală a fiecărui fragment. Realizaţi planul simplu de idei.*

11. *Povestiţi oral textul, după planul de idei realizat.*

Scanned with OKEN Scanner

12. Alcătuiți rezumatul în scris, urmărind următoarele întrebări:

a) De cine este scrisă lectura și ce amintiri evocă autorul?
b) Cine îi învăța pe copiii din Vatra Pașcanilor?
c) După ce abecedar învățau copiii?
d) Ce a hotărât domnu' Trandafir într-o zi de martie?
e) Ce poveste le-a citit învățătorul?
f) Ce s-a întâmplat cu micul școlar (viitorul autor)?
g) Ce alte povestiri a mai scos copilul „din ceață"?
h) Ce urmări a avut întâmplarea?

13. Caracterizați personajul principal al textului. Folosiți în caracterizare următoarele expresii: ***înfiorare caldă, ceas al luminii și al înțelegerii celei mari, lumină nouă ca o fulguire de aur.***

14. Alcătuiți enunțuri în care să utilizați cuvintele ***mugur, pâraie, strălucitor*** *cu sensuri neobișnuite.*

15. Povestiți ce ați simțit atunci când ați reușit să citiți pentru prima dată o poveste în întregime.

16. Imaginați-vă un dialog între Ion Creangă și un elev care nu dorește să descopere „cheia de aur".

17. Redactați un articol pentru revista clasei în care să evidențiați importanța cunoașterii tainei cititului.

18. Imaginați-vă că peste ani v-ați întâlni cu doamna învățătoare / domnul învățător. Realizați un dialog între tine și învățătorul tău.

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL

1. Citiți propozițiile de mai jos:

George Enescu a studiat la Paris, la Conservator.
Ștefăniță își limpezea [...] primejdia tătarilor și necazurile oamenilor.
Cățelul intră în scorbură, pe fereastră.

a) subliniați cu o linie predicatele și cu două linii complementele;
b) indicați prin săgeți modul de determinare al predicatelor de către complemente.

Exemplu: George Enescu a studiat la Paris, la Conservator.

2. Transformați propozițiile simple în propoziții dezvoltate, adăugând complemente potrivite întrebărilor din paranteze:

Țăranii culeg. (ce culeg?)
Bate vântul. (când bate?), (cum bate?)
Frunzele cad. (unde cad?)
Plouă. (cum plouă?)

3. Identificați poezia de mai jos și completați din memorie spațiile punctate cu cuvintele și expresiile din poezie:

„Somnoroase păsărele
..... se adună,
Se ascund .....
Noapte bună!

Scanned with OKEN Scanner

Trece lebăda .....
..... să se culce
Fie-ţi îngerii aproape
Somnul dulce!"

4. Subliniaţi complementele din poezia de mai sus şi completaţi tabelul de mai jos:

Cuvântul	*Partea de propoziţie*	*Partea de vorbire*	*Felul*	*Numărul*	*Întrebarea*

5. Scrieţi patru complemente potrivite care să determine verbul ***povesteşte****. Scrieţi între paranteze întrebările la care răspund aceste complemente.*

6. Ordonaţi cuvintele de mai jos astfel încât să obţineţi o propoziţie. Realizaţi schema propoziţiei.
basme, în, vacanţă, elevul, şi, legende, citeşte, povestiri.

7. Alcătuiţi o compunere cu titlul ***Toamna****. Utilizaţi în enunţuri următoarele cuvinte, cu rol de complement: frunze, pomii, ziua, noaptea, bruma, frigul, păsările, şcoala, fructele, mere, pere, struguri, ploaia, iarna, toamna.*

8. Se dă textul:
„S-a dus zăpada albă de pe întinsul ţării,
S-au dus zilele Babei şi nopţile vegherii.
Câmpia scoate aburi, pe umedul pământ
Se-ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Scanned with OKEN Scanner

Lumina e mai caldă şi-n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
Pâraiele umflate curg iute şopotind,
Şi mugurii pe creangă se văd îmbobocind."

(Vasile Alecsandri)

Cerinţe:

a) subliniaţi subiectele din poezie;
b) alcătuiţi propoziţii în care cuvintele subliniate să îndeplinească funcţia de complement.

9. Alcătuiţi propoziţii dezvoltate în care substantivul ***coleg*** *să îndeplinească, pe rând, funcţia de:*

a) subiect;
b) să intre în alcătuirea predicatului;
c) atribut;
d) complement

10. Se dau versurile:

„Din văzduh, cumplita iarnă cerne norii de zăpadă.
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi;
Răspândind fiori de gheaţă pe ai ţării umeri dalbi."

(Vasile Alecsandri)

Cerinţe:

a) împărţiţi textul în propoziţii logice;
b) subliniaţi cuvintele care îndeplinesc funcţia de complement;
c) analizaţi cinci complemente la alegere;
d) realizaţi schema fiecărei propoziţii;

11. Realizaţi schema propoziţiilor de mai jos, după modelul:

Dănuţ ⟷ **copie**

exerciţiul de la tablă

Scanned with OKEN Scanner

Soarele trimite naturii lumină şi căldură.
Ciocârliile umpluseră văzduhul de cântare.
O buburuză sărută lin un ac de iarbă.
La Turnu - Măgurele îşi încheie Oltul călătoria.

12. Construiţi propoziţii după schemele:

a) S + P + C.
b) C + P + S + C
c) A + S + C + P + C + C
d) S + A + C+ C + P + C
e) C + P + C + C

13. Realizaţi un enunţ urmărind schema de mai jos:

C	,	C	,	C	,	S	,	P	,	C	.
subst.		subst.		subst.		pron.		verb		subst.	

14. Analizaţi complementele din propoziţia următoare:

Într-o zi, Sorin a cântat la nai un cântec.

15. Alcătuiţi trei propoziţii în care complementele analizate la exerciţiul anterior să îndeplinească pe rând condiţiile:

a) primul complement se determine verbul „a merge";
b) al doilea complement să determine verbul „a învăţa";
c) al treilea complement să determine verbul „a străbate".

16. Se dă următorul text:

„Brâul meu vrăjit, vărgat,
Peste zări l-am aruncat.
Nu-l găseşti după zăpezi,
Numai după ploaie-l vezi;
Doar pe cer, nu prin livezi.
Zugrăvind întreaga zare,
Cu pasteluri dulci, de floare."

(Curcubeul)

Scanned with OKEN Scanner

Se cere:

a) împărţiţi textul în propoziţii;
b) identificaţi părţile principale de propoziţie;
c) subliniaţi cu o linie punctată cuvintele care îndeplinesc funcţia de complement;
d) analizaţi trei complemente la alegere.

17. Se dau cuvintele: ***bunicul, ea, discută.*** *Ordonaţi cuvintele astfel încât să obţineţi propoziţii care să îndeplinească, pe rând, condiţiile:*

a) substantivul să aibă rol de subiect;
b) pronumele să aibă rol de subiect;
c) propoziţia să înceapă cu predicatul.

BUNICUL

Barbu Ştefănescu Delavrancea

DE RETINUT

Barbu Ştefănescu Delavrancea (1858-1918)

- Scriitorul, pe numele său adevărat Barbu Ştefănescu, s-a născut la Bucureşti şi a murit la Iaşi;
- A fost avocat, profesor, conferenţiar la Ateneul Român, redactor la „*România liberă*”, primar al Capitalei în 1899, Ministru al Lucrărilor Publice în perioada 1910 – 1912, Ministru al Industriei şi Comerţului în 1917, membru al Academiei Române;
- Debutul său este legat de poezie. Primul volum în proză, *Sultănica* este urmat de *Trubadurul*, *Hagi Tudose*, *Tipuri şi moravuri* etc.
- A scris şi dramaturgie: Apus de soare, Viforul, Luceafărul.

Scanned with OKEN Scanner

1. Citiți textul lecției pe roluri, respectând intonația specifică semnelor de punctuație.

2. Transcrieți fragmentul în care autorul descrie înfățișarea bunicului.

3. Explicați înțelesul expresiilor: „se scutură din salcâmi o ploaie de miresme", „plete albe și creț ca niște ciorchini de flori albe", „peste toate au nins ani mulți și grei", „ochii blânzi și mângâietori".

4. Formați perechi de cuvinte cu înțeles asemănător: **prispă, odinioară, a despica, cerdac, cândva, a desface.**

5. Dați exemple de alte comparații asemănătoare cu:

a) plete ca → niște ciorchine;
b) obrajii bunicului roșii ca → _____;
c) ochii ca → _____;
d) zâmbetul cald ca → _____;

6. Alcătuiți enunțuri cu expresiile: „ploaie de miresme", „ciorchine de flori albe", „flori scuturate de adiere", „un băietan și o fetiță roșii și bucălăi".

7. Despărțiți în silabe cuvintele: ***odinioară, cocorii, zboară, cearta, binecuvântare, băietan, aripi, fiindcă.***

8. Alcătuiți enunțuri în care cuvintele ***a vorbi, dar, care, a se aprinde*** *să aibă diferite sensuri. Specificați sensul utilizat în paranteze.*

9. Treceți la numărul plural următoarele substantive: ***băietan, fetiță, mână, pasăre, rață, rândunică, copil, parte, obraz, barbă.***

Scanned with OKEN Scanner

10. Împărțiți textul în fragmente logice. Povestiți oral un fragment la alegere.

11. Formulați ideea principală a fiecărui fragment sub formă de propoziții.

12. Transformați fragmentul în care autorul descrie „cearta copiilor" din vorbire directă în vorbire indirectă.

13. Realizați în scris rezumatul lecției, folosind verbele la persoana a III-a.

14. Dezvoltați creativ răspunsurile bunicului date nepoților curioși:

a) „– Tată – moșule, da' cocorii un' se duc?
– În țara cocorilor.
....."

b) „– Da' rândunele un' se duc când se duc?
– În țara rândunelelor.
....."

15. Răspundeți la întrebările:

a) Unde se petrece acțiunea textului?
b) Când are loc acțiunea textului?
c) Cum răspunde bunicul la prima întrebare a nepoatei?

*16. Formulați câte o întrebare care să înceapă cu cuvintele **unde, când, cum**, cu referire la textul **Bunicul**. Spuneți ce parte de propoziție răspunde la aceste întrebări (unde, când, cum).*

17. Se dau enunțurile:

„Se scutură din salcâmi o ploaie de miresme."
„Bunicul stă pe prispă."

Scanned with OKEN Scanner

„El numără florile care cad."
„Copiii se făcură stăpâni pe obrajii bunicului."
„Bătrânul strânse din ochi."
„La obraji cearta se aprinse mai tare."

Se cere:

a) subliniați cu o linie punctată complementele din propozițiile date;
b) analizați trei complemente care răspund la întrebări diferite;
c) Scrieți propozițiile date fără complemente. Ce observați? Care este rolul complementului într-o propoziție?

18. Transformați cuvintele ***fată, ciorchine, pleată, mireasmă, copil, fiu, sprânceană, cocor, obraz, musteață*** *după modelul de mai jos:*

băiat → băieți → băieții → băieților

19. Completați cu substantive potrivite:

ochii *bunicului*

aripile	mâinile .....
obrajii	curiozitatea .....
dragostea	privirea .....

20. Completați următoarele enunțuri cu complementele potrivite:

a) Nepoții au venit ..... moșului.
b) Ei s-au așezat ..... lui.
c) Copiii s-au certat ....., ... bunicului.
d) Fata și băiatul au despicat ....

21. Selectați din text:

a) trăsăturile fizice ale bunicului
b) trăsăturile sufletești ale bunicului

Scanned with OKEN Scanner

22. Enumeraţi însuşiri fizice şi însuşiri sufleteşti ale bunicului vostru.

23. Povestiţi o întâmplare reală în care bunicul vostru „avea în ochi numai lumină şi binecuvântare".

*24. Realizaţi în scris o compunere cu titlul **La bunici** sau **Bunicul meu** în care să folosiţi descrierea şi dialogul.*

25. Realizaţi în scris un dialog între voi şi bunicul vostru.

*26. Citiţi textul **Bunicul** de Barbu Ştefănescu Delavrancea în întregime şi povestiţi în scris de ce „obrajii moşului erau roşii şi calzi".*

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 9 – *Expresivitatea comunicării*

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: - să scrie un text după dictare;
O_2: - să identifice numele autorului textului dictat;
O_3: - să explice cu cuvinte proprii sensul unor expresii folosite în textul dictat;
O_4: - să alcătuiască enunţuri cu cuvinte şi expresii date;
O_5: - să identifice atributele din textul dictat;
O_6: - să construiască enunţuri cu subiect multiplu;
O_7: - să analizeze complementele dintr-o propoziţie;
O_8: - să construiască propoziţii după scheme date.

Conţinuturi:

I_1. Scrieţi textul după dictare:

„ ... Dar cum trece vremea-n zbor de rândunică, iată, mă trezii, după ani, că înţeleg şi ce zice bunicul cu glas limpede şi aşezat, încruntând puţin din sprâncenele groase; iată că ajunsei şi flăcău voinic trecut de zece ani, aşteptând cu bucurie vacanţele cu lunga sărbătoare a câmpului, a apelor şi a soarelui. Tata rămâne la afacerile lui, în târg, domnu' Trandafir, cu şcoala, cu cărţile, cu toate ale lui rămâne în uitare, şi eu cu mama, în trăsură, suim dealuri la pas în cântecul moale al clopotelor de la cai, coborâm repede văile în suflarea răcoroasă a vântului, ca-n zbor."

Scanned with OKEN Scanner

I₂. Identificaţi autorul fragmentului dictat.

I₃. Explicaţi cu cuvinte proprii următoarele expresii: ***glas limpede şi aşezat, flăcău voinic, trecut de zece ani, lunga sărbătoare a câmpului, a apelor şi a soarelui.***

I₄. Alcătuiţi enunţuri în care să folosiţi următoarele cuvinte şi expresii: ***zbor de rândunică, a încrunta, sprâncenele lungi şi groase, a rămâne în uitare.***

I₅. Enumeraţi cuvintele din textul dictat care îndeplinesc funcţia de atribut.

I₆. Construiţi două enunţuri în care să utilizaţi substantive comune şi proprii cu funcţia de subiect multiplu.

I₇. Analizaţi complementele din propoziţia: Cei doi nepoţi plecară de acasă, la bunicul lor, în pădure.

I₈. Construiţi câte o propoziţie după schemele date:

a) A + A + S + C + P + C.

b) S + C + C + P + C.

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 10

Anotimpul renaşterii

CONSTANTIN BRÂNCUŞI

Constantin Brâncuşi

- Lucrările sale au profunde legături cu arta şi cu miturile populare româneşti.
- Dintr-o legendă străveche, aceea a păsării măiestre, el a desprins o semnificaţie filozofică întruchipând ideea de zbor, de armonie cu aerul, de aspiraţie.(„Nu sculptez păsări, ci zboruri").
- Între 1906 şi 1907 Brâncuşi realizează numeroase capete de copii (Adolescenţa, Rugăciunea).
- În 1937 -1938 realizează complexul monumental de la Târgu Jiu, în memoria eroilor din Primul Război Mondial.
- Opera sa nu este figurativă (nu reproduce înfăţişările vieţii) ci reflectă idei şi realităţi universale.
- Sculptorul mărturisea: „În timpul şederii la Paris, îmi scrisesem deasupra patului:
  - Nu uita că eşti artist!
  - Nu-ţi irosi curajul, nu-ţi fie teamă de nimic!
  - Vei răzbi!
  - Să te crezi ca un zmeu, să porunceşti ca un rege, să munceşti ca un sclav!"

Scanned with OKEN Scanner

1. Potriviţi cuvintele cu acelaşi înţeles:

a admira	persoană care creează
ucenic	a aprecia, a stima
prăvălie	a privi cu încântare
a preţui	începător într-o activitate
creator	magazin

2. Găsiţi cuvinte cu înţeles opus pentru:

bătrânească	frumoasă
adevărată	sărac
a stinge	binevoitor
zi	

3. Formaţi familia lexicală a cuvintelor: ***copil, şcoală, piatră, muncă***

4. Despărţiţi în silabe cuvintele: ***cioplească, perfecţiona, sculptor, construieşte, creator, stârnesc, câştigă.***

5. Stabiliţi sensurile cuvântului „a urma":

Va *urma* sfatul său cu siguranţă.
A *urmat* şcoala care i-a plăcut.
După Ştefan cel Mare a *urmat* fiul său pe tronul Moldovei.
L-*a urmat* şi la bine şi la rău.
Nu se vedea nici *urmă* de el.
Pe *urmă* rezolvăm problema.
Rămase cu mult *în urmă* faţă de ceilalţi.
Se hotărî *în cele din urmă.*
După concurs *urmă* festivitatea de premiere.
Nici o *urmă* de regret nu se simţea în glasul lui.

6. Imaginaţi-vă o întâlnire între voi şi copilul Brâncuşi. Prezentaţi discuţia cu acesta.

Scanned with OKEN Scanner

7. Bifaţi însuşirile pe care le-a demonstrat Constantin Brâncuşi încă din copilărie:

- ☐ hărnicie
- ☐ pricepere
- ☐ iubire de ţară
- ☐ respect
- ☐ talent
- ☐ curiozitate
- ☐ indiferenţă
- ☐ curaj
- ☐ neobosit
- ☐ creativ

8. Explicaţi proverbul: „Toţi copacii înfrunzesc, dar nu toţi dau roade."

9. Completaţi spaţiile punctate cu expresii din lecţie:

La vârsta de.....ani a părăsit satul natal.
Până în capitala Franţei a călătorit .....
Cea mai de seamă lucrare este.....
Lucrările sale sunt realizate prin muncă neobosită, în aproape .....

10. Ordonaţi ideile principale:

a) Însemnătatea operei sale
b) Complexul de la Tg. Jiu
c) Naşterea şi copilăria
d) Şcolile urmate
e) Drumul spre Paris
f) Atelierul de la Paris

11. Alegeţi din text cuvintele care denumesc: ***nume de localităţi, nume de lucrări, nume de persoane, numere.***

12. Realizaţi corespondenţa între numele marilor artişti şi domeniul artistic în care s-au afirmat:

Constantin Brâncuşi	muzică
Mihai Eminescu	sculptură
Nicolae Grigorescu	pictură
Ciprian Porumbescu	literatură

Scanned with OKEN Scanner

13. Alegeţi varianta corectă:

Constantin Brâncuşi **sa /s-a** născut la Hobiţa.
Într-o zi, **i-a / ia** uimit pe părinţi.
Ia / i-a priveşte „Pasărea Măiastră"!

14. Imaginaţi-vă o întâlnire între Constantin Brâncuşi, George Enescu, Nicolae Grigorescu. Scrieţi o compunere cu titlul: ***Şi ei au fost copii.***

15. Realizaţi o compunere pornind de la fragmentul:

„La Paris îşi construieşte un atelier şi o căsuţă de lemn, asemenea celor din satul său."
în care să-ţi exprimi gândurile cu privire la această afirmaţie.

16. Scrieţi o invitaţie adresată colegilor pentru a vizita expoziţia de sculptură a lui Constantin Brâncuşi, organizată în sălile Palatului Culturii.

17. Redaţi grafic câteva din lucrările lui Brâncuşi.

Compunere cu titlul dat

Reţineţi!

Etapele redactării unei compuneri cu titlul dat sunt:

- Elaborarea planului de idei sub formă de
  * întrebări
  * titluri
  * propoziţii enunţiative
- Consultarea materialelor de sprijin:
  * cuvinte şi expresii deosebite
  * fragmente din texte literare
- Redactarea compunerii
- Corectarea, autoevaluarea

Scanned with OKEN Scanner

1. Elaborați planul compunerii „Pasărea măiastră", după care, redactați-o. Respectați cele trei părți ale compunerii!

Aflați mai mult!

POARTA SĂRUTULUI – monument închinat dragostei, e un semn al vieții și dă de înțeles că sacrificiul eroilor este dăruit vieții și dragostei oamenilor.

Poarta sărutului – simbolizează triumful vieții și dragostei asupra morții. Cele două figuri contopite în sărut sunt reprezentate simplu și generalizat prin două jumătăți de cerc.

Așezat nu la intrarea parcului, monumentul e conceput ca o poartă prin care nici nu intri bine că ai și ieșit.

MASA TĂCERII exprimă bunătatea și ospitalitatea noastră, armonia relațiilor din familia românească. Este masa vieții obișnuite, în jurul căreia s-au adunat generații de țărani români cinstind pâinea, viața familiei, memoria celor duși.

COLOANA FĂRĂ SFÂRȘIT este semnul unei veșnice recunoștințe, precum și o cinstire a gândului omenesc. Este și un simbol al încrederii în tot ceea este înalt și demn, al răbdării noastre, al refuzului îngenuncherii, al verticalității noastre.

PASĂREA MĂIASTRĂ - semnificații: măiastră = pasăre din basme, înzestrată cu însușiri supranaturale.

În basmele românești apare des aceste personaj (Lupul cel năzdrăvan și Făt-Frumos, Pasărea măiastră).

„Toată lumea se mira de frumusețea acestei păsări care era cu mii de vopseli; penele ei străluceau ca oglinda la soare, iar turnul bisericii nu se mai surpă."

(Pasărea măiastră)

Scanned with OKEN Scanner

Iată cum a realizat un elev de clasa a IV-a o astfel de compunere:

Pasărea măiastră

Trecu o nouă zi. Copilul stătea trist pe prispa casei, căci nu reuşise nici măcar să-şi taie un lemn pentru cioplit. Toată ziua cărase apă, vreascuri sau păscuse oile.

Acum ţinea în mână nişte pietre netede şi rotunjite ce le găsise pe malul apei. Era cucerit de formele lor!

Deodată ridică privirea spre cer. Nori albi şi pufoşi se rostogoleau neîncetat. Copilul căuta cu privirea închipuirile ciudate ce se formau din nori. Mama sa trecu pe lângă el şi-i spuse:

– Constantine, Constantine! Toată ziua eşti cu capul în nori! Nu se va alege nimic de tine.

Însă băiatul nici n-o auzi. Inima îi bătea din ce în ce mai tare. Deasupra capului său, în înălţimile albastre, din nori, se născu o pasăre ciudată.

Toată noaptea s-a gândit numai la ea. A doua zi, dis de dimineaţă, a fugit drept în pădure. Căută cu atenţie un lemn, după care se puse pe cioplit. Cioplea, iar când obosea, mângâia bucata de lemn de zeci de ori cu mâna, parcă ar fi descântat-o. Din mâinile sale îndemânatice,ieşi o pasăre.

După câteva clipe, pasărea de lemn prinse viaţă. Înainte de a-şi lua zborul, îi spuse băiatului:

– Ceea ce va ieşi din mâinile tale va fermeca o lume întreagă!

Scanned with OKEN Scanner

PĂRȚI PRINCIPALE
ȘI
PĂRȚI SECUNDARE DE PROPOZIȚIE

1. *Subliniați predicatele din versurile de mai jos:*

„Peste creştet de dumbravă
Norii suri îşi poartă plumbul
Cu podoaba zdrenţuită
Tremură pe câmp porumbul”

(Octavian Goga)

Realizați cu fiecare predicat câte o propoziție în care să creați câte o imagine din fiecare anotimp.

2. *Subliniați predicatele din textul următor:*

„O veveriţă se căţără pe trunchiul unui copac în calea lor. Îl privi o clipă cu ochişorii negri, se dosi după o cracă, sări ca o minge castanie de păr în alt copac şi se pierdu în frunziş.”

(Mihail Sadoveanu)

Realizați un mic text, folosind predicatele găsite în textul de mai sus.

3. *Analizați predicatele din textul următor:*

„Era un vânt mare, care ridica apele în spulberi, îndoia răchitele luncilor prelung, apoi le ridica, le zbătea şi le învăluia…”

(Mihail Sadoveanu)

Model:

era = predicat exprimat prin verb, timpul trecut, persoana a III-a, numărul singular;

Scanned with OKEN Scanner

PĂRȚI PRINCIPALE
ŞI
PĂRȚI SECUNDARE DE PROPOZIȚIE

1. Subliniaţi predicatele din versurile de mai jos:

„Peste creştet de dumbravă
Norii suri îşi poartă plumbul
Cu podoaba zdrenţuită
Tremură pe câmp porumbul”

(Octavian Goga)

Realizaţi cu fiecare predicat câte o propoziţie în care să creaţi câte o imagine din fiecare anotimp.

2. Subliniaţi predicatele din textul următor:

„O veveriţă se căţără pe trunchiul unui copac în calea lor. Îl privi o clipă cu ochişorii negri, se dosi după o cracă, sări ca o minge castanie de păr în alt copac şi se pierdu în frunziş.”

(Mihail Sadoveanu)

Realizaţi un mic text, folosind predicatele găsite în textul de mai sus.

3. Analizaţi predicatele din textul următor:

„Era un vânt mare, care ridica apele în spulberi, îndoia răchitele luncilor prelung, apoi le ridica, le zbătea şi le învăluia…”

(Mihail Sadoveanu)

Model:

era = predicat exprimat prin verb, timpul trecut, persoana a III-a, numărul singular;

Scanned with OKEN Scanner

4. *Subliniaţi predicatele din textul următor:*

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună
Se ascund în rămurele
Noapte bună”

(M. Eminescu)

„Stă Caraimanul negurat
Moşneag în veci cu fruntea sus
Slăvitul zilei împărat
Încet se lasă spre apus”

(Şt. O. Iosif)

Cerinţe:

a) găsiţi şi alte cuvinte care pot săvârşi fiecare acţiune
b) precizaţi întrebările şi funcţia în propoziţie

5. *Găsiţi cât mai multe subiecte pentru următoarele construcţii:*

a) .....stă drept
b) .....se scutură
c) .....se adună
d) .....se ascund

6. *Subliniaţi subiectele din versurile următoare:*

„Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
Străluceşte şi dezmiardă oceanul de ninsoare
Iat-o sanie uşoară care trece peste văi
În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi”

Alcătuiţi propoziţii cu subiectele găsite.

7. *Analizaţi subiectele din versurile următoare:*

„Vântul bate, frunza cade şi voioasă lunca râde.
Sub verdeaţă drăgălaşă dispar crengile pe rând
Şi sub crengile umbroase mierla sare şiuerând”

Scanned with OKEN Scanner

Model:
vântul = subiect simplu, exprimat prin substantiv comun, genul neutru, numărul singular

8. Subliniaţi subiectele şi predicatele din versurile:

„Cu voi vin florile-n câmpie
Şi nopţile cu poezie
Şi vânturi line, calde flori
Şi veselie"

(G. Coşbuc)

9. Transformaţi propoziţia dezvoltată din aceste versuri în propoziţie simplă.

10. Joc: se dă propoziţia: „Elevul merge." Pentru a obţine propoziţii dezvoltate adăugaţi câte un cuvânt: *(Elevul merge grăbit, Elevul harnic merge grăbit, Elevul harnic merge grăbit la şcoală.)* Iese din joc elevul care nu reuşeşte să adauge un cuvânt potrivit. Jocul continuă cu o nouă propoziţie simplă spusă de elevul descalificat.

11. Subliniaţi atributele din textul de mai jos:

„Crengile subţiri au primit în ele cel dintâi val de sevă, care le-a colorat uşor. Lovite de sclipirile soarelui, culoarea lor aurie sporeşte lumina poienii."

(M. Sadoveanu)

12. Găsiţi atributele potrivite:

Buturuga..... răstoarnă carul.....
Ziua..... se cunoaşte de dimineaţă.
Mâţa..... zgârie rău.
Paza ..... trece primejdia.....

13. Subliniaţi atributele din următoarea propoziţie:

O iarnă grea, aspră, crâncenă căzuse pe Moldova.

Scanned with OKEN Scanner

14. Folosiți atributele de la exercițiul anterior în redactarea unui anunț în ziarul local.

15. Joc „Portretul”: Se trage la sorți un bilețel pe care va fi scris numele unui coleg din clasă. Câștigă cel care va folosi cât mai multe atribute.

16. Construiți cu substantivul „școală” două propoziții în care să fie pe rând, subiect și atribut.

17. Găsiți fiecărui grup de atribute câte un substantiv pe care să-l determine.

.....cărții	.....de povești
.....interesantă	.....mare, liniștit
.....de munte	.....ale livezii

18. Subliniați complementele din textele următoare:

„La Paris, la colț de străzi
Cireșele cresc în lăzi”
(Ana Blandiana)

„Mâța desenează-un ghem
Pe măsuța ei cu gem”
(Marin Sorescu)

19. Completați spațiile punctate cu cuvintele următoare: hăulind, încet, mugind, scârțâind, pe luncă.

„Care cu poveri de muncă
Vin.....și.....
Turmele s-aud.....
Și flăcăii vin.....”

20. Alcătuiți propoziții în care complementul să fie pe rând exprimat prin substantivele ***ochi, ochelari,zori.*** *Transformați propozițiile astfel încât substantivele enumerate să fie atribute.*

Scanned with OKEN Scanner

21. Scrieţi o invitaţie colegilor din altă clasă pentru a participa la spectacolul organizat de clasa voastră. Folosiţi cuvintele: ***spectacol, clasa****, cu funcţia de complement.*

22. Se dau propoziţiile simple:

Fluturele zboară.
Bunica spune.
Soarele străluceşte.
Frunzele cad.

Dezvoltaţi aceste propoziţii punând pe lângă predicat una din întrebările: ***ce, unde, când, cum****?*

23. Analizaţi versurile de mai jos după tabelul:

Cuvânt	*Parte de propoziţie întrebarea*	*Partea de vorbire*	*Fel*	*Gen*	*Nr.*	*Timp*	*Persoana*

„Peste creştet de dumbravă
Norii suri îşi poartă plumbul
Cu podoaba zdrenţuită
Tremură pe câmp porumbul."

(O. Goga)

Realizaţi şi schemele propoziţiilor

24. Alcătuiţi propoziţii în care substantivele: ***şcoala, păsările, elevii*** *să fie pe rând subiecte, atribute, complemente.*

25. Alcătuiţi propoziţii după schemele:

S	A	P	C	A
s	adj	v	s	adj

Scanned with OKEN Scanner

P	C	A	S	A	A
v	s	adj	s	adj	adj

C	A	P	C	A	S	A	A
s	s	v	s	adj	s	adj	adj

Scanned with OKEN Scanner

DIMINEAȚA

Vasile Alecsandri

Vasile Alecsandri (1821-1890)

- Vasile Alecsandri s-a născut la 14 iunie 1821 la Bacău, ca fiu al boierului Vasile Alecsandri şi al Elenei Cozoni.
- Este cunoscut prin poezia de inspirație folclorică - *Doine şi lăcrămioare*, patriotică - *Ostaşii noştri*, descriptivă - *Pasteluri*, culegeri de balade populare, proză şi piese de teatru *Iaşii în carnaval, Chiriţa în provincie.*

1. Potriviți cuvintele cu același înțeles:

a prevesti	tânăr
sulițe	a anunța
june	pădure tânără şi deasă, crâng
huceag	în poezie, unitate de măsură a timpului, egală cu circa o oră şi jumătate, calculată după spațiul străbătut de un astru pe cer
săgeată	

2. Precizați sensul cuvintelor scrise înclinat:

Oşteanul a înfipt *sulița* în pieptul duşmanului.
Soarele s-a înălțat de trei *sulițe* pe bolta cerească.
Țăranii îşi *dreg* uneltele.
Solista îşi *drege* glasul.
Croitoreasa *drege* rochia.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Găsiţi înţelesul opus al cuvintelor:*

veselă	dulce
lumină	se înalţă
căldură	uscate

4. *Formaţi familia lexicală a cuvintelor:* lumină, fum.

5. *Alcătuiţi propoziţii în care cuvintele* ***a sorbi şi a răzbi*** *să aibă diferite înţelesuri.*

6. *Completaţi tabelul cu expresii artistice întâlnite în poezie:*

Epitete	*Personificări*	*Enumerări*

7. *Alcătuiţi propoziţii cu expresiile:* ***de dimineaţă, bună dimineaţa, a umbla cu bună dimineaţa.***

8. *Completaţi tabelul cu cuvinte care arată:*

Culoarea	*Mişcarea*	*Zgomotul*

9. *Ordonaţi tablourile pastelului:*

- ☐ Pregătirea gospodarilor;
- ☐ Soarele şi florile de primăvară
- ☐ Soarele, element primordial al vieţii

10. *Atribuiţi însuşiri omeneşti următoarelor substantive:*

soarele _____

florile _____

păsărelele _____

11. *Găsiţi cât mai multe însuşiri potrivite substantivelor: soare, flori, poieni.*

Scanned with OKEN Scanner

12. Citiți poezia ***Epigonii*** *de Mihai Eminescu și memorați versurile închinate lui Vasile Alecsandri.*

13. Citiți și alte poezii care prezintă acest moment al zilei și anume dimineața.

14. Desenați tabloul preferat din poezie.

15. Realizează o compunere cu titlul ***Răsărit de soare.***

16. Găsiți cuvinte care să rimeze cu: ***natură, aurit, primăvară, toporaşi.***

17. Observați în cadrul fiecărei strofe cum se potrivesc cuvintele aflate la sfârşit de vers.

Scanned with OKEN Scanner

FOLOSIREA SEMNELOR DE PUNCTUAȚIE

1. Explicați folosirea semnelor de punctuație din enunțurile următoare:

„– Uite, coniță, Ionel nu s-astâmpără!
– Ionel! Strigă madam Popescu; Ionel!vin'la mama!"

(I.L. Caragiale)

„– Nu mă bați, mămico? a întrebat Baruțu.
– Las că te-a bătut el, Dumnezeu, a răspuns măicuța "

(T. Arghezi)

„Cu ochii în lacrimi, copilul i-o dă tatălui său:
– Cântă tu, tată! "

(Viorica Huber)

„Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile şi dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede şi senin e cerul."

(Alecu Russo)

„– Doriţi să obţineţi o reducere la publicaţiile noastre?
– Da. Doresc să fac abonament la revistele: Arborele lumii, Integrame"

Rețineți!

- Virgula nu se pune niciodată între subiect şi predicat, între atribut şi substantivul pe care îl determină.

Scanned with OKEN Scanner

2. Corectați utilizarea greșită a virgulei în propozițiile următoare:

Voi, ați cântat în corul Madrigal.
Coretti, repeta lecția la gramatică.
Un fir, de iarbă, o rază, strălucitoare, am desenat ieri.
Copilul, alintat, privea spre mine.

Rețineți!

- Linia de dialog marchează convorbirea dintre două sau mai multe persoane.

3. Puneți linia de dialog, acoloc unde este necesar în textele următoare:

a) Nimeni nu se mișca în fața bunicului.
Stăteau toți drepți? Toți. Chiar și Anghel?

b) „Ei, moșnege, ce mai știi de pe la târg? Ce să știu, măi babă? Ia nu prea vești bune: Împăratul vrea să-și mărite fata. Și asta-i veste rea, moșnege?“

(I. Creangă)

4. Scrieți corect textul, punând punct acolo unde trebuie și folosind majuscula:

Puiu se ținea după dânsa ca un cățel abia mai târziu a înțeles ce aștepta la marginea cerului întunericul a prins a se înălbăstri întâi numai o noapte mai puțin neagră mai apoi albastrul a început a se înroși așa a văzut el întâia oară soarele și ziua.

5. Completați toate semnele de punctuație necesare în textele date:

a) „Și cum au ieșit din sat ☐ Sfântu Petru a început să se roage de Dumnezeu ☐

Scanned with OKEN Scanner

☐Doamne☐ fă ceva pentru oamenii aceştia☐ că tare ne-au primit frumos☐
☐Ce-ai vrea să fac Sfinte Petre ☐c-ai văzut că nu erau nevoiaşi☐
☐Doamne ☐ fă ceva ☐ fă ca să-şi vadă măcar o dată sufletul ☐
☐Să-şi vadă sufletul spui☐ Sfinte Petre☐

(Geo Bogza)

b) ☐Dumneata nu poţi căpăta☐ moş Miroane☐ îi răspunse primarul☐ N-ai pe nimeni în război☐
☐Dar nici acasă☐
☐Adevărat că vei duce-o greu☐ Da' stai mi se pare că tot mai ai dumneata ceva☐ Ai vândut otava☐
☐N-am vândut-o☐
☐Atunci mi-o poţi vinde mie☐
☐N-ai dumneata bani să cumperi otava mea☐

c) ☐Tată-moşule☐ zise fetiţa☐ de ce zboară păsările☐
☐Fiindcă au aripi☐ rspunse bătrânul☐ sorbind-o din ochi☐
☐Păi raţele n-au aripi☐ De ce nu zboară☐
☐ Zboară☐ zise bătrânul☐ dar pe jos☐.

6. Care dintre cuvintele scrise înclinat trebuie înlocuite cu virgulă?

Fata împăratului era înaltă *şi* blondă *şi* cu bujori în obrăjori.

Mihai învaţă la limba română *şi* la matematică *şi* la cunoaşterea mediului *şi* la geografie.

Preferi schiurile *sau* patinele *sau* săniuţa?

Scanned with OKEN Scanner

COMPUNEREA GRAMATICALĂ

1. Alcătuiți propoziții despre soare, folosind semnele de punctuație: punct, semnul întrebării, semnul exclamării.

2. Formulați pentru colegul de bancă trei întrebări despre ultima carte citită. Rugați-l să vă răspundă. Scrieți întrebările și răspunsurile. Citiți textul cu intonație.

3. Ionel este elev în clasa a IV-a. El este tare neatent și dezordonat în idei. Iată ce a scris el! Corectați-i textul!

Un șoricel iese din ascunzătoare. El se întreabă,
O fi pisica acasă! N-o fi!
Acesta alergă spre ascunzătoare,
Pisica e după el și se linge pe bot.
Ea spune:
! Ce friptură voi mânca?
Șoricelul se sperie căci pisica e acasă.
El nu mai așteaptă. Sare pe masă și rontăie din caşcaval.
De sub masă apar mustățile pisicii;
Întrebai de mine!

4. Joc: Continuați dialogul!

„– Pe o creangă stă o veveriță care privește ursul din zmeuriș.

– Moș Martine, ce urs mâncăcios ești dumneata! ....."

Scanned with OKEN Scanner

Clasa se împarte în două grupe. Prima grupă va concepe replicile ursului, cealaltă replicile veveriței. Se notează totul pe tablă. Elevii trebuie să scrie semnele de punctuație corecte și să intoneze adecvat.

5. Purtați un dialog cu colegul de bancă despre expoziția de pictură românească de la Palatul Culturii din Iași. Folosiți semnele de punctuație: ***virgula, două puncte, semnul exclamării, semnul întrebării, linia de dialog.***

LEGĂTURA DINTRE PĂRȚILE DE VORBIRE ȘI CELE DE PROPOZIȚIE

1. Transformați propoziția dezvoltată în propoziție simplă:

Cu el, s-au dus în împărăția cerului și gândurile și visele și sufletul meu.

2. Construiți o propoziție în care cuvântul ***el*** *să aibă altă funcție sintactică decât în textul de mai sus.*

3. Alcătuiți trei propoziții în care verbul ***a fi*** *să aibă valoare de predicat verbal. Înlocuiți-l cu alt verb.*

4. Alcătuiți propoziții în care substantivul ***țară*** *să îndeplinească pe rând funcțiile sintactice de:* ***subiect, predicat, atribut, complement.***

Scanned with OKEN Scanner

5. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele din versurile următoare:

„Şi printre crengi adie –abia
Un vânt de primăvară ”
(G. Topârceanu)

6. Transformaţi propoziţia simplă în propoziţie dezvoltată. Folosiţi întrebările : „unde?”, „când?” şi „cum?”.

„Amărăciunea a izvorât.”

7. Creeaţi o reclamă în care să existe două predicate verbale.

8. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele din versurile:

„În grădini, în câmp, pe dealuri, prin poiene şi prin vii
Ard movili buruienoase, scoţând fumuri cenuşii”
(Vasile Alecsandri)

9. Realizaţi schema propoziţiei de mai sus. RELAȚIONALĂ

10. Transformaţi propoziţia dezvoltată în propoziţie simplă.

11. Selectaţi substantivele însoţite de părţi de propoziţie din enunţurile de mai jos:

Nori groşi, de fum şi de praf se ridicau în urma lui.
Peste apele repezi şi tulburi ale râului de munte s-a lăsat o ceaţă lăptoasă şi deasă.

12. Transformaţi propoziţiile dezvoltate de mai sus în propoziţii simple.

13. Completaţi cu complemente potrivite în funcţie de întrebări: PE CARTE

trimit (la cine?) _____
(ce?) _____

Scanned with OKEN Scanner

(când?) acum
(unde?) la ea
(cui?) ei

scrieți (cum?) frumos
(ce?) exerciții
(când?) astăzi
(unde?) la birou
(cui?) nouă

PE CARTE

20.IV *14. Puneți în dreptul fiecărei propoziții felul acesteia: enunțiativă, interogativă, exclamativă, afirmativă, negativă.*

Animalele se bucură de venirea primăverii. (.....)

– Nu e Nică acasă, spuse mătuşa (.....)

Tu ştii ce vor ei? (.....)

– Ce vrei tu? (.....)

– Copii, tot înainte! (.....)

– Eu spun să mergem mai repede. (.....)

21.IV *15. Scrieți cuvintele din paranteză la forma corespunzătoare:*

„– De ce (à face) pisica aşa?

– (A toarce) ca fusul, (a murmura) ca marea, (a cânta) ca vântul, (a şuiera) ca grâul. Aşa (a curge) apa, aşa (a geme) salcia şi (a bombăni) furtuna. În somnul ei cu auzul la pământ, mâța (a asculta) vioara lumii, care (a cânta) pretutindeni (...) şi visul ei (a auzi) ca un ecou al viorilor din țărână şi ape"

(Tudor Arghezi)

Scanned with OKEN Scanner

16. *Faceţi analiza morfo- sintactică a cuvintelor din textele următoare după tabelul:*

Cuvânt	*Parte de propoziţie întrebarea*	*Partea de vorbire*	*Fel*	*Gen*	*Nr.*	*Timp*	*Persoana*

Plugarii vânjoşi, cu faţa aspră, cu mustăţile negre, cu palmele crăpate, urcau dealul cu coasa şi ulciorul de apă.

Căprioara sfioasă, cu ochi de copil, adulmecă, cu nări umede iarba fragedă a poienilor însorite

17. *Faceţi analiza sintactico-morfologică a cuvintelor din textele următoare, după tabelul:*

Cuvânt	*Parte de propoziţie întrebarea*	*Partea de vorbire*	*Fel*	*Gen*	*Nr.*	*Timp*	*Persoana*

Salcii pletoase şi moi îşi răcoreau ramurile verzui şi tinere în oglinda străvezie a lacului din parc.

După salcii, după papură răsăreau în lumină trunchiuri drepte şi albe de plopi înfrunziţi.

RAPSODII DE PRIMĂVARĂ

George Topârceanu

George Topârceanu (1886-1937)

- George Topârceanu a fost poet, prozator şi jurnalist literar.
- Publică în 1916 primul volum de versuri *Balade vesele şi triste*. Alt versuri sunt cuprinse în volumul *Migdale amare*.
- A participat la Primul Război Mondial, unde a fost luat prizonier.
- A „descălecat", cum îi plăcea să spună, la Iaşi în 1911 la invitaţia lui Garabet Ibrăileanu, care intuise în el un mare poet. Aici şi-a făcut mulţi prieteni, printre care: Otilia Cazimir, Mihail Sadoveanu.

Reţineţi!

a zvânta	= a zbici, a usca
coridoare	= culoar
colb	= praf
sihastru	= singur
miozot	= floare de nu-mă-uita
tulpan	= basma în trei colţuri
rapsodie	= operă literară sau muzicală
alai	= mulţime de oameni care se ia după cineva
fâlfâie	= flutură

Scanned with OKEN Scanner

1. *Alcătuiți propoziții cu expresiile:* ***a zvânta pământul, a zvânta din bătaie, mănâncă de zvântă.***

2. *Găsiți cuvinte cu sens opus pentru:* ***a ieși, a deschide, albe, mic, lung.***

3. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele* ***vii, mătură****, să aibă diferite înțelesuri.*

4. *Stabiliți sensul cuvintelor scrise italic din propozițiile următoare:*

Vlad Țepeș era *crud* din fire.
De-a lungul istoriei, românii au purtat un război *crud.*
El nu va rezista căci este *crud.*
Laptele *crud* îmi place.
Ghiocelul are un lujer *crud.*
Într-o peșteră am văzut un *liliac.*
Liliacul înflorește primăvara.

5. *Selectați din poezie:*

Epitete	*Comparații*	*Personificări*	*Enumerări*

6. *Atribuiți cuvintelor următoare un sens real și unul neobișnuit: amorțit, crud, subțire.*

7. *Ce sugerează versurile următoare?*

„De prin balcoane
Și coridoare
Albe tulpane
Fâlfâie-n soare
Ies gospodinele
Iuți ca albinele

Scanned with OKEN Scanner

Părul le flutură
Toate dau zor."

- ☐ hărnicia gospodinelor
- ☐ bucuria oamenilor
- ☐ graba cu care doresc să termine treaba

8. Selectați din poezie cuvintele care arată:

culoarea.....

mișcarea.....

zgomotul.....

9. Atribuiți însușiri omenești următoarelor substantive: ***nor, soare, primăvara, vântul.***

10. Bifați semnele primăverii care sunt prezentate în poezie:

- ☐ soarele încălzește;
- ☐ gândacii ies la soare;
- ☐ cerul este albastru;
- ☐ plouă neîncetat;
- ☐ se topește zăpada;
- ☐ bat vânturi puternice;
- ☐ ogoarele se ară;
- ☐ au înflorit viorelele;
- ☐ gospodinele sunt harnice;

11. Ascultați ***Primăvara*** *de Antonio Vivaldi. Realizați un tablou din poezia* ***Rapsodii de primăvară*** *de George Topârceanu.*

12. Formați familia de cuvinte a substantivului ***primăvara.***

13. Alcătuiți propoziții cu expresiile: ***primăvara vieții, douăzeci de primăveri, de primăvară, astă primăvară, primăvăratic, împrimăvăra.***

Scanned with OKEN Scanner

14. Selectați versurile în care predomină verbele. Care este efectul folosirii lor?

15. Găsiți cât mai multe însușiri potrivite substantivelor: ***soare, vânt, nor, cer, mătăsuri, glasuri.***

16. Jocul rimelor: Găsiți cuvinte care să rimeze cu: ***pământul, soare, pătură, zid, liliac, balcoane, covor.***

17. Priviți imaginea din manual care prezintă tabloul ***Împrimăvărarea****. Alcătuiți patru propoziții dezvoltate.*

18. Ascultați caseta ***Primăvara simfonică*** *cu Tudor Gheorghe. Cântați* ***Rapsodii de primăvară.***

19. Ordonați titlurile tablourilor:

- ☐ Măreția naturii;
- ☐ Schimbările survenite;
- ☐ Alaiul primăverii;
- ☐ Acțiunile oamenilor;

20. Citiți și alte versuri de alți autori închinate primăverii.

21. Explicați titlul poeziei. Găsiți și alte titluri potrivite!

Scanned with OKEN Scanner

COMPUNERI CU UN TITLU DAT

„Soseşte primăvara cu mândrul său alai”

1. Completând versurile cu cuvintele care lipsesc, veţi descoperi pe verticala AB numele anotimpului care-l veţi prezenta în compunere:

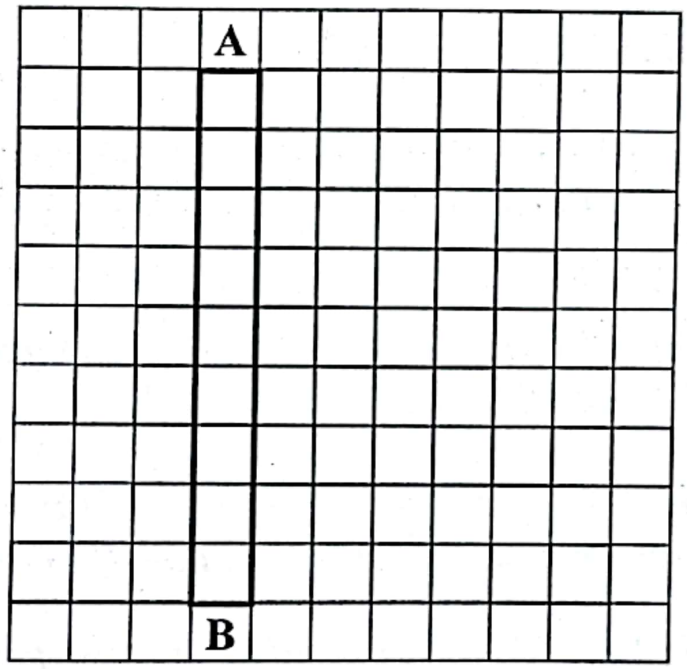

a) „Dediţei şi viorele, brebenei şi _____
Ce răzbat prin frunzi –uscate şi s-arată drăgălaşi”

b) „Ferestre amorţite se deschid
Să intre-n casă_____ şi vântul”

c) „Cântă ciocârliile
_____ de veselie ”

d) „Cerul e albastru
Ca o petală
De _____ ”

Scanned with OKEN Scanner

e) „Un _____mic, în mijlocul grădinii
Şi-a răsfirat crenguţele ca spinii ”
f) „Primăvară, din ce rai
_____de pământeni
Vii cu mândrul tău alai?”
g) „Ies gospodinele
Iuţi ca_____”
h) „Chiar acum din _____ venii
Şi c-o veste bună”
i) „_____- şi dreg glasul prin huceagul de sub luncă”

2. Imaginaţi-vă că v-aţi întâlnit cu Primăvara. Descrieţi înfăţişarea ei în câteva propoziţii.

3. Imaginaţi-vă că primăvara a venit mai devreme ca de obicei. Prezentaţi discuţia care poate avea loc între Iarnă şi Primăvară.

4. Găsiţi însuşiri neobişnuite pentru cuvintele: ***soare, păsările, pădurea, flori.***

5. Atribuiţi următoarelor cuvinte însuşiri omeneşti: ***pădurea, primăvara, florile, fluturii, păsările, soarele.***

6. Realizaţi o compunere cu titlul ***Soseşte primăvara cu mândrul său alai.***

Planul compunerii:

a) Primăvara a sosit pe meleagurile noastre.
b) Semnele sosirii primăverii: soarele încălzeşte cu mai multă intensitate, iarba, pomii, florile s-au trezit la viaţă, păsările călătoare s-au întors, oamenii au început munca în livezi, în grădini, pe ogoare,
c) Impresiile voastre referitoare la acest anotimp.

Scanned with OKEN Scanner

Scrieți în încheiere și câteva versuri dintr-o poezie cunoscută.

***Expresii și propoziții de sprijin**: primăvara ca o boare caldă de vânt, păsările călătoare lopătau grăbite prin aerul gros, foșnetul de mătase al aripilor, firele de iarbă ca niște săbiuțe verzi, parfumul dulce al florilor defila grandios prin aer, albinele, picături strălucitoare de aur, gâzele au ieșit din ascunzători, natura a renăscut sub calda binecuvântare a soarelui, șuvoiuri de lumină sparg norii întunecoși.*

Sfaturi simple

- Nu uitați părțile compunerii!
- Formulați propoziții clare!
- Evitați repetările, dezordinea!
- Atenție la ortograme!
- Respectați alineatele!

Scanned with OKEN Scanner

ÎNTÂLNIRE CU MAMA

Nicolae Labiş

DE ÎNVĂȚAT!!! 5.IV 2005

Nicolae Labiş (1935-1956)

- S-a născut la 2 decembrie 1935, în satul Văleni, comuna Mălini, judeţeul Suceava;
- A absolvit şcoala primară în comuna Mihăileşti, unde mama sa i-a fost învățătoare, apoi s-a înscris la Liceul „Nicolae Gane" din Fălticeni;
- A absolvit Şcoala de literatură „Mihai Eminescu" din Bucureşti;
- Debutează în anul 1950 în ziarul sucevean *Zori noi*;
- Apare în 1956, înainte de a muri, placheta *Primele iubiri*;
- Postum, apar: *Lupta cu inerţia, Moartea Căprioarei, Albatrosul ucis, Sunt spiritul adâncurilor, Scrisoare mamei;*
- A scris şi pentru copii: *Puiul de cerb, Scufiţa roşie, Păcălici şi Tândăleţ".*

1. Scrieţi poezia după autodictare.

2. Transcrieţi versurile în care este descrisă casa părintească.

3. Notaţi schimbările produse acasă în lipsa poetului şi subliniaţi cuvintele care personifică obiectele:

Pereţii *îmbătrâniţi* de ploi s-au coşcovit.

Scările _____.

Scanned with OKEN Scanner

Câinele _____.
Singura ființă care a rămas neschimbată este _____.

4. Selectați din poezie expresiile care o descriu pe mamă. Realizați în câteva propoziții portretul acesteia.

5. Argumentați sentimentele mamei cu citate din poezie.

emoție → „ ... se încurcă în fuste alergând”
nerăbdare → _____
dragoste → _____
bucurie → _____
duioșie → _____

6. Explicați următoarele versuri: „S-au coșcovit pereții îmbătrâniți de ploi”, „Sunt mai tăcute și scările de piatră”, „Dar mama ...acum îi simt mireasma de prună și de pară”, „Obrazul ars de soare și părul plin de praf”.

7. Desprindeți mesajul artistic al poeziei. Ce sentimente trăiește poetul în momentul revederii casei părintești și a mamei?

8. Alcătuiți propoziții cu antonimele (cuvintele cu sens opus) cuvintelor: ***îmbătrâniți, tăcute, a uita, încurcă, plin.***

9. Scrieți sinonimele (cuvintele cu același înțeles) cuvintelor: ***mireasma, tăcere, ars, praf.***

10. Descoperiți substantivele din care s-au format verbele:

a vedea ..... a alerga .....
a simți ..... a mângâia .....

11. Construiți enunțuri cu sensurile cuvintelor ***mai, coadă, dar, pară, bancă, părul.***

Scanned with OKEN Scanner

12. Alcătuiți enunțuri în care substantivul ***mama*** *să îndeplinească pe rând alte funcții sintactice decât în poezie.*

13. Reîntregiți versurile:

„Dar ..... se încurcă în fuste alergând,
Acum îi simt ..... de ..... şi de .....,
Cum o simțeam ....., când ....
....., ce ne jucam afară.

Rămânem ..... pe banca .....,
Cu ..... şi părul ....,
Plin de poemul ..... din ..... ."

14. Grupați în tabel, însuşirile fizice şi sufleteşti din versurile completate:

Însuşiri fizice	*Însuşiri sufleteşti*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

15. Redactați o compunere cu titlul ***Mama****, respectând următorul plan:*

a) mama – ființa cea mai dragă;
b) înfățişarea mamei;
c) însuşirile sufleteşti;
d) întâmplări deosebite ce nu pot fi uitate; comportamentul mamei în acele împrejurări;
e) manifestări de dragoste față de mamă.

Scanned with OKEN Scanner

16. Citiți poezia ***Moartea căprioarei*** *de Nicolae Labiș.*

Moartea Căprioarei

Seceta a ucis orice boare de vânt
Soarele s-a topit şia curs pe pământ.
A rămas dorul fierbinte şi gol.
Ciuturile scot din fântână nămol.
Peste păduri tot mai des focuri, focuri,
Dansează sălbatice, satanice jocuri.

Mă iau după tata la deal printre târşuri
Şi brazii mă zgârâie, răi şi uscați.
Pornim amândoi vânătoarea de capre,
Vânătoarea foametei în munții Carpați.
Secetea mă năruie. Fierbe pe piatră
Firul de apă prelins din cişmea.

Cu foşnet veştejit răsuflă valea.
Ce-ngrozitoare înserare pluteşte-n univers!
Pe zare curge sânge şi pieptul mi-i roşu, de parcă
Mâinile pline de sânge pe piept mi le-am şters

Ca pe-un altar ard ferigi cu flăcări vineții,
Şi stelele uimite clipiră printre ele.
Vai, cum aş vrea să nu mai vii, să nu mai vii,
Frumoasă jertfă a pădurii mele!
Ea se arată săltând şi se opri
Privind în jur c-un fel de teamă,
Şi mările-i subțiri înfiorară apa
Cu cercuri lunecoase de aramă.

Scanned with OKEN Scanner

Sticlea în ochii umezi ceva nelămurit,
Ştiam că va muri şi c-o s-o doară.
Mi se părea că retrăiesc un mit
Cu fata prefăcută-n căprioară.
De sus, lumina palidă, lunară, cernea pe blana-i
caldă flori stinse de cireş.
Vai, cum doream ca pentru-intâia oară
Bătaia puştii tatei să dea greş!

Dar văile vuiră. Căzută în genunchi
Îşi ridicase capul, îl clătină spre stele,
Îl prăvăli apoi, stârnind pe apă
Fugare roiuri negre de mărgele.
O pasăre albastră zvâcnise dintre ramuri,
Şi viaţa căprioarei spre zările târzii

Tâmpla apasă pe umăr. Păşesc ca pe-o altă
Planetă, imensă, străină şi grea.
Aşteptăm într-un loc unde încă mai sună
Din strunele undelor line, izvoarele,
Când va scăpăta soarele, când va licări luna,
Aici vor veni în şirag să s-adape
Una câte una căprioarele.
Spun tatei că mi-i sete şi-mi face semn să tac.
Ameţitoare apă, ce limpede te clatini!
Mă simt legat prin sete de vietatea care va muri
La ceas oprit de lege şi de datini
Zburase lin, cu ţipăt, ca păsările toamna
Când lasă cuiburi sure şi pustii.
Împleticit m-am dus şi i-am închis Ochii umbroşi,
trist străjuiţi de coarne,
Şi-am tresărit tăcut şi alb când tata
Mi-a şuierat cu bucurie: - Avem carne!

Scanned with OKEN Scanner

Ce-i inimă? Mi-i foame! Vreau să trăiesc şi-aş vrea
Tu iartă-mă, fecioară, - tu, căprioara mea!
Spun tatei că mi-i sete şi-mi face semn să beau.
Ameţitoare apă, ce-ntunecat te clatini!
Mă simt legat prin sete de vietatea care a murit
La ceas oprit oprit de lege şi de datini ...
Dar legea ni-i deşartă şi străină
Când viaţa-n noi cu greu se mai anină,
Iar datina şi mila sunt deşarte,
Când soru-mea-i flămândă, bolnavă şi pe moarte.

Pe-o nară puşca tatii scoate fum.
Vai, fără vând aleargă frunzele duium!
Înalţă tata foc înfricoşat.
Vai, cât de mult pădurea s-a schimbat!
Din ierburi prind în mâini fără să ştiu
Un clopoţel cu clinchet argintiu.
De pe frigare tata scoate-n unghii
Inima căprioarei şi rărunchii.

Mi-i somn. Ce nalt îi focul! Şi codrul, ce adânc!
Plâng. Ce gândeşte tata? Mănânc şi plâng. Mănânc.

Cerinţe:

a) selectaţi mijloacele artistice folosite în poezie;
b) desprindeţi mesajul poetic transmis de Nicolae Labiş;
c) scrieţi câteva propoziţii referitoare la sentimentele care v-au stăpânit în momentul citirii poeziei.

17. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele din prima strofă a poeziei ***Întâlnire cu mama.***

18. Imaginaţi-vă şi realizaţi o convorbire telefonică cu mama, aflată la mare distanţă.

Scanned with OKEN Scanner

SOLUL GOLGOTEI

Mihai Codreanu

1. Scrieţi poezia după autodictare. Schimbaţi caietul cu cel al colegului de bancă şi corectaţi greşelile!

2. Explicaţi utilizarea ghilimelelor în interiorul textului.

3. Adăugaţi însuşiri următoarelor substantive: ***casă, apus, cale, suflet****. Alcătuiţi enunţuri cu grupurile de cuvinte obţinute.*

4. Explicaţi următoarele versuri: „Era-ntr-un tainic şi suav apus ...", „Şi-afară era blândă primăvară", „Comoara sufletului ca şi-a minţii / E să iubeşti, pentru-a putea ierta".

5. Bifaţi varianta posibilă: Întâlnirea poetului cu Iisus a avut loc:

- ☐ citind o carte de rugăciuni;
- ☐ rememorând o parte a pildelor auzite în Săptămâna Mare;
- ☐ amintindu-şi de învăţăturile lui Iisus propovăduind iubirea faţă de oameni;
- ☐ gândindu-se la bunătatea lui Iisus.

6. Scrieţi sinonimele cuvintelor de mai jos şi precizaţi în paranteze partea de vorbire corespunzătoare.

tainic, suav, apus, voce, clar, a spori

Scanned with OKEN Scanner

7. Precizaţi sensurile cuvântului ***clar*** *din enunţurile următoare:*

a) Cuvântul său fusese **clar** pentru toţi.
b) Izvorul era **clar** şi rece.
c) Se plimba pe **clar** de lună.

8. Selectaţi câteva mijloacele artistice întâlnite în poezie (epitete, repetiţii, comparaţii).

9. Transformaţi cuvintelor potrivit cerinţelor:

substantiv	**verb**	**adjectiv**
.....	a ierta	.....
.....	.....	tainic
iubire	.....	.....

10. Construiţi enunţuri în care să utilizaţi sensurile cuvintelor ***minte, bate.***

11. Formulaţi expresii artistice pornind de la cuvintele: ***seară, apus, primăvară, comoară.***

12. Alcătuiţi familia lexicală pentru fiecare din cuvintele: ***bun, suflet, om.***

13. Alcătuiţi o compunere cu titlul ***Şi ne iartă, Doamne, greşelile noastre.***

14. Pornind de la mesajul artistic al poeziei „Pentru a ierta, trebuie să iubeşti", relataţi într-un scurt text o întâmplare din viaţa voastră în care aţi fost iertaţi sau aţi iertat. Arătaţi ce sentimente v-au stăpânit şi care au fost urmările acestei fapte creştineşti. Daţi un titlu potrivit textului!

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 10 – Anotimpul renașterii

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: - să scrie corect un text după dictare;
O_2: - să scrie sinonimele unor cuvinte date;
O_3: - să transforme un text din vorbire directă în vorbire indirectă;
O_4: - să alcătuiască enunțuri cu diferite înțelesuri al unui cuvânt dat;
O_5: - să construiască propoziții după scheme date;
O_6: - să selecteze dintr-un text propoziții afirmative, negative, interogative, exclamative;
O_7: - să redacteze un text scurt despre anotimpul de primăvară;

Conținuturi:

I_1. Scrieți textul după dictare:

„Moromete nu prea asculta, dar deodată ochii îi rămaseră pironiți pe scenă. El murmură nevenindu-i să creadă:

– Cocoșilă! Mă! Acela nu e Niculaie al meu?

– Premiul întâi la băieți, Moromete Niculaie! spuse învățătorul Teodorescu (...)

Moromete nu se mai îndoi, mai ales că își recunoscu pălăria pe capul mare al fiului (...)

– Mă, n-auzi? Scoate-ți pălăria din cap!"

Scanned with OKEN Scanner

I₂. Transformați vorbirea directă în vorbire indirectă.

I₃. Găsiți cuvinte cu înțeles asemănător pentru: ***a murmura, a rămâne pironit.***

I₄. Alcătuiți propoziții în care cuvântul ***a îndoi*** *să aibă diferite înțelesuri. Precizați sensul lor.*

I₅. Alcătuiți o propoziție după schema:

C	C	A	P	S	A	A
s	s	adj	v	s	adj	adj

I₆. Selectați din textul dictat o propoziție afirmativă, o propoziție negativă, o propoziție interogativă, o propoziție exclamativă.

I₇. Realizați un scurt text în care să prezentați schimbările care au loc în natură odată cu sosirea primăverii.

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 11

În lumea poveștilor

PE URMELE LUI ION CREANGĂ

Ion Creangă (1837-1889)

- S-a născut la 1 martie 1837, în satul Humuleşti, județul Neamț;
- A învățat în satul natal, apoi la Broşteni, şa Şcoala lui Nicu Baloş la Fălticeni şi la Iaşi;
- La îndemnul lui Mihai Eminescu scrie şi publică în revista *Convorbiri literare* aproape întreaga sa operă.
- Pe 31 decembrie 1889, la ferestrele bojdeucii din Țicău se aude ultimul colind, marele povestitor stingându-se din viață.

Reținеți!

Povestirea *este o specie a genului epic în proză, prin care se prezintă un singur fapt, real sau imaginar, din perspectiva naratorului, martor sau observator detaşat al evenimentului.*

1. Citiți din ***Amintiri din copilărie*** *fragmentul „Pupăza din tei”.*

Scanned with OKEN Scanner

2. Răspundeţi la întrebările:

a) Ce întâmplare deosebită din viaţa lui Nică este prezentată în acest fragment?
b) Cum era numită pupăza?
c) Cum a prins Nică pupăza?
d) Care sunt urmările acestei fapte?
e) Care este reacţia mamei la auzul banuielii cumnatei sale?
f) Ce face Nică cu pupăza mai departe?
g) Ce dorinţă îl stăpâneşte pe băiat când aude că ar putea să dea ochii cu tatăl său?
h) Care a fost finalul povestirii?

3. Explicaţi expresiile: ***să o găbuiesc, se mistuise de frică, scăpă cu obraz curat, mă fac a cere, mi-am pus bine gura la cale, nu mă chiteşte.***

4. Transformaţi dialogul dintre Nică şi moşneagul din iarmaroc în vorbire indirectă.

5. Completaţi după modelul dat:

ce-i aveam ⇒ **ce îi** aveam
c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ ⇒
auzit-ai ⇒
de-i zice ⇒
ţi-i găsi beleaua ⇒
bine-ar fi ⇒
bătându-mi-se ⇒
n-are ce lucra ⇒
ad-o-ncoace ⇒
ca-ntr-un ⇒

Scanned with OKEN Scanner

6. *Explicaţi zicala:* ***Lasă-l măi! L-aş lăsa eu, dar vezi că nu mă lasă el acum!***

7. *Găsiţi cuvinte cu acelaşi înţeles pentru:* ***spaimă, poznă, pricină, a fura, supărare.***

8. *Căutaţi şi alte sensuri pentru cuvintele* ***a tăvăli, a umfla, a căptuşi.***

9. *Aşezaţi în ordinea întâmplării următoarele evenimente:*
- ☐ Întoarcerea lui Nică acasă;
- ☐ Reacţia mamei la auzul bănuielilor Mărioarei;
- ☐ Dialogul cu moşneagul din iarmaroc;
- ☐ Împăcarea cu mătuşa Mărioara.

10. *Explicaţi titlul volumului „Amintiri din copilărie". Găsiţi alte titluri potrivite!*

11. *Selectaţi din fragmentul* ***Pupăza din tei*** *cuvintele şi expresiile cu care autorul reconstituie cu fidelitate gesturile, gândurile şi sentimentele lui Nică, în momentul prinderii păsării.*

12. *Marcaţi cu* ***x*** *sensul corect al cuvintelor folosite în text:*

iarmaroc:	vlăguită:	lingurari:
☒ piaţă	☐ bătută	☐ meşteşugari
☒ târg	☒ obosită	☐ vânzători
☐ bâlci	☒ istovită	☒ prăşitori

13. *Alcătuiţi enunţuri în care să utilizaţi toate sensurile cuvintelor:* ***moşi, mai, a lua.***

Scanned with OKEN Scanner

6. Explicaţi zicala: ***Lasă-l măi! L-aş lăsa eu, dar vezi că nu mă lasă el acum!***

7. Găsiţi cuvinte cu acelaşi înţeles pentru: ***spaimă, poznă, pricină, a fura, supărare.***

8. Căutaţi şi alte sensuri pentru cuvintele ***a tăvăli, a umfla, a căptuşi.***

9. Aşezaţi în ordinea întâmplării următoarele evenimente:

- ☐ Întoarcerea lui Nică acasă;
- ☐ Reacţia mamei la auzul bănuielilor Mărioarei;
- ☐ Dialogul cu moşneagul din iarmaroc;
- ☐ Împăcarea cu mătuşa Mărioara.

10. Explicaţi titlul volumului „Amintiri din copilărie". Găsiţi alte titluri potrivite!

11. Selectaţi din fragmentul ***Pupăza din tei*** *cuvintele şi expresiile cu care autorul reconstituie cu fidelitate gesturile, gândurile şi sentimentele lui Nică, în momentul prinderii păsării.*

12. Marcaţi cu ***x*** *sensul corect al cuvintelor folosite în text:*

iarmaroc:	vlăguită:	lingurari:
☒ piaţă	☐ bătută	☐ meşteşugari
☒ târg	☒ obosită	☐ vânzători
☐ bâlci	☒ istovită	☒ prăşitori

13. Alcătuiţi enunţuri în care să utilizaţi toate sensurile cuvintelor: ***moşi, mai, a lua.***

Scanned with OKEN Scanner

14. Alcătuiți enunțuri folosind cuvintele scrise italic și spuneți ce ați observat în poezie:

„– Dă-mi, te rog, *un toc*, mamaie,
– Poate *un toc* de bătaie.
– Ia-ți singur, nu vezi că *toc*
Vinetele: *toc, toc, toc!*

Cu tocul vorbind mă joc:
Iată, la pantof am *toc*,
Uși, ferestre stau în *toc*.
Ochelarii dorm în *toc*
Chiar și perna are *toc*,
Și pușca se ține-n *toc*,
Și vioara tot în *toc*."

15. Memorați poezia de la exercițiul anterior!

16. Citiți fragmentul ***La cireșe****, din* ***Amintiri din copilărie.***

17. Răspundeți la întrebări.

a) Cine a scris fragmentul **La cireșe?**
b) Cine săvârșește faptele?
c) Enumerați câteva însușiri caracteristice lui *Nică* și *mătușii Mărioara*, desprinse din fragmentul **La cireșe.**

18. Povestiți fragmentele corespunzătoare următoarelor idei:

a) Nică merge la furat cireșe;
b) Nică profită de faptul că vărul său nu este acasă;
c) Mătușa Mărioara îl prinde pe Nică în cireș;

19. Povestiți o întâmplare hazlie din viața voastră..

20. Scrieți o compunere cu titlul ***Copilăria mea.***

Scanned with OKEN Scanner

14. Alcătuiți enunțuri folosind cuvintele scrise italic și spuneți ce ați observat în poezie:

„– Dă-mi, te rog, *un toc*, mamaie,
– Poate *un toc* de bătaie.
– Ia-ți singur, nu vezi că *toc*
Vinetele: *toc, toc, toc!*

Cu tocul vorbind mă joc:
Iată, la pantof am *toc*,
Uși, ferestre stau în *toc*.
Ochelarii dorm în *toc*
Chiar și perna are *toc*,
Și pușca se ține-n *toc*,
Și vioara tot în *toc*."

15. Memorați poezia de la exercițiul anterior!

16. Citiți fragmentul ***La cireșe****, din* ***Amintiri din copilărie****.*

17. Răspundeți la întrebări.

a) Cine a scris fragmentul **La cireșe?**
b) Cine săvârșește faptele?
c) Enumerați câteva însușiri caracteristice lui *Nică* și *mătușii Mărioara*, desprinse din fragmentul **La cireșe.**

18. Povestiți fragmentele corespunzătoare următoarelor idei:

a) Nică merge la furat cireșe;
b) Nică profită de faptul că vărul său nu este acasă;
c) Mătușa Mărioara îl prinde pe Nică în cireș;

19. Povestiți o întâmplare hazlie din viața voastră..

20. Scrieți o compunere cu titlul ***Copilăria mea.***

Scanned with OKEN Scanner

MOMENTE ŞI SCHIŢE

Ion Luca Caragiale

Ion Luca Caragiale (1852-1912)

- S-a născut la 30 ianuarie 1852, în satul Haimanale, jud. Prahova, sat care astăzi îi poartă numele;
- S-a impus ca dramaturg prin: comedii (*O noapte furtunoasă, Conul Leonida faţă cu reacţiunea, O scrisoare pierdută, D-ale carnavalului),* dramă (*Năpasta*);
- A mai scris nuvele, schiţe şi povestiri.
- Ultimii ani din viaţă îi petrece la Berlin de unde urmăreşte cu interes evenimentele din ţară.
- Urmările tragice ale răscoalei din 1907 apar în pamfletul *1907 din primăvară până-n toamnă*;
- În noaptea de 8 spre 9 iunie 1912 trece în nefiinţă, corpul fiind adus în ţară şi înmormântat la cimitirul Bellu, alături de Mihai Eminescu;

Reţineţi!

DE ÎNVĂŢAT!

Schiţa *este o specie a genului epic de scurtă întindere, urmărind un singur moment caracteristic din existenţa unuia sau mai multor personaje.*

Personajele literare *care simbolizează binele, frumosul sunt* ***personaje pozitive,*** *cele care reprezintă răul, urâtul sunt* ***personaje negative.***

Scanned with OKEN Scanner

1. *Citiţi schiţele* ***D-l Goe, Vizită****, de Ion Luca Caragiale.*

2. *Enumeraţi personajele întâlnite în schiţa* ***D-l Goe.***

3. *Explicaţi titlul acestei schiţe..*

4. *Povestiţi oral textul schiţei..*

5. *Alcătuiţi propoziţii, folosind următoarele cuvinte:* ***marinar, politicoşi, conductor, pasageri, coridor.***

6. *Enumeraţi greşelile făcute de Ionel, pe parcursul vizitei, în schiţa* ***Vizită.***

7. *Realizaţi în scris rezumatul schiţei* ***Vizită.***

8. *Enumeraţi trăsăturile fizice şi morale ale lui Ionel.*

9. *Dezbatere:* se împarte clasa în două grupe. O grupă trebuie să aducă argumente în favoarea comportamentului băiatului, iar a doua grupă trebuie să aducă argumente împotriva purtării lui Ionel.

10. *Realizaţi o caricatură a personajului Ionel, din schiţa* ***Vizită.***

11. *Citiţi textul schiţei, pe roluri.*

12. *Completaţi textul cu semnele de punctuaţie corespunzătoare:*

„☐ Pe când doamna Popescu îmi expune părerile ei sănătoase în privinţa educaţiei copiilor ☐ auzim dintr-o odaie de alături o voce răguşită de femeie bătrână☐ ☐ Uite coniţă☐ Ionel nu s-astâmpără☐ ☐Ionel☐ strigă madam Popescu☐ Ionel☐ vin☐ la mama☐”

(Ion Luca Caragiale - *Vizită*)

Scanned with OKEN Scanner

13. Alcătuiți o compunere cu titlul Poznașul.

14. Alegeți forma potrivită a cuvintelor scrise îngroșat:

Andrei **sa / s-a** supărat când sora **sa / s-a** **i-a / ia** făcut observație. Mihai **sa / s-a** dus la teatru cu prietena **sa / s-a**. La intersecție **sau / s-au** oprit brusc.

15. Despărțiți în silabe cuvintele: ***licee, muzee, tranșee, reexaminare, aceea, cuviincios, conștiincios, știință, fiind, fiindcă, cooperativă, zoologie, alcool, cooperare, coordonare, acces, succes, accent, accelerat, vaccin.***

16. Alcătuiți propoziții cu ajutorul cuvintelor: ***într-o, într-un, dintr-o, dintr-un.***

17. Scrieți corect, după dictare:

Ieri, m-am întâlnit cu un vechi prieten.

– De când nu ne-am văzut! mi-a spus el.

– Da, nu ne-am văzut de mult, i-am răspuns în timp ce-l priveam cu atenție.

– Nu te-ai schimbat.

– Amândoi nu ne-am schimbat.

I-am povestit multe despre colegii noștri.

– Nu prea i-am mai întâlnit, mi-a răspuns el.

Scanned with OKEN Scanner

ROBINSON CRUSOE

Daniel Defoe

Reţineţi! DE TRANSCRIS pe caietul 2

Romanul *este o specie a genului epic de mare întindere şi de mare complexitate, cu o acţiune structurată pe mai multe planuri narative la care participă un număr mare de personaje.*

1. Răspundeţi în scris la întrebările:

a) Cine povesteşte întâmplările?
b) care este gradul de implicare al autorului?
c) Care sunt personajele?
d) Când şi unde se petrece acţiunea romanului?
e) Care este tema romanului?
f) Cum este structurat romanul?
g) Care este mesajul transmis cititorilor de roman?

2. Prezentaţi pe scurt subiectul romanului ***Robinson Crusoe.***

3. Marcaţi cu × *afirmaţiile care corespund realităţii.*

Robinson Crusoe se îmbarcă:

☐ pe o corabie;
☐ pe o barcă;
☐ pe o plută;

El se îndreaptă către:

☐ China;
☐ Guineea;
☐ Turcia;

Scanned with OKEN Scanner

Pe insulă, Robinson a trăit:

- ☐ zece ani;
- ☐ două luni;
- ☐ nouăsprezece zile;
- ☐ două zeci şi opt de ani, două luni şi nouăsprezece zile.

Prietenii apropiaţi ai lui Robinson erau:

- ☐ o pisică;
- ☐ un câine;
- ☐ un papagal.

4. *Explicaţi cuvintele:* ***naufragiu, supravieţuitor, insulă, canibali.***

5. Enumeraţi câteva însuşiri fizice şi morale ale lui Robinson Crusoe.

6. Rezumaţi pe scurt întâmplările care l-au speriat cel mai mult pe Robinson.

7. Scrieţi care este personajul din lecturile citite care vă reprezintă. Argumentaţi răspunsul.

8. Realizaţi corespondenţa între numele operelor literare şi personajele întâlnite:

Amintiri din copilărie	Ionel Goe Nică
Vizită	Mătuşa Mărioara Mamiţa Madam Popescu
D-l Goe	Mam' mare

Scanned with OKEN Scanner

9. Stabiliți cărui personaj aparține replica:

„ ... - Ține-l, coniță, că mă dă jos cu tava”

- ☐ Bubico;
- ☐ Nică;
- ☐ Ionel.

„ ... – Vezi, că sunteți proaste amândouă?”

- ☐ Tanti Mița;
- ☐ Nică;
- ☐ Goe;

„ ... Îl învățasem pe Poll să vorbească (...)”

- ☐ Goe;
- ☐ Nică;
- ☐ Robinson Crusoe.

10. Alcătuiți o compunere cu titlul ***Poveste.***

11. Scrieți textul după dictare:

„Greierele ținuturilor noastre e un gândăcel negru-lucios, cu cap mare și mustăți lungi. În livezile liniștite, în fânețurile pline de soare el își începe cântecul. Iarba e fragedă, florile pomilor au căzut, înfloresc salcâmii și teii, sfios și dulce își tremură greierele cântecul mărunt în dulceața primăverii.”

(Mihail Sadoveanu – *Greierele și furnica*)

Se cere:

a) delimitați și numerotați propozițiile din textul dictat;
b) identificați și analizați părțile principale de propoziție;
c) selectați propoziile simple din text.

12. Scrieți propoziții în care:

a) subiectul să fie exprimat;
b) subiectul să nu fie exprimat;
c) propoziția să nu aibă subiect.

Scanned with OKEN Scanner

13. *Explicaţi înţelesul expresiilor:* ***inimă de aur, a i se face inima cât un purice, a-şi lua inima în dinţi, a-i ieşi de la inimă.*** *Alcătuiţi enunţuri cu două din expresiile date.*

14. *Cuvintele scrise italic din propoziţiile de mai jos, îndeplinesc funcţia de:*

a) În pădure se auzeau *cântecele* fermecate ale păsărilor.
☐ subiect ☐ complement

b) Marin citeşte *o carte.*
☐ subiect ☐ complement

c) I-am dat o carte *elevului.*
☐ subiect ☐ complement

d) *Primăvara,* timpul este frumos.
☐ subiect ☐ complement

15. *Construiţi câte o propoziţie pentru fiecare din schemele:*
S + A + A + P + C C + C + P + S + A+ A

16. *Găsiţi sinonime pentru cuvintele:* ***frică, praf, curajos, căpetenie, linişte, lunecos.***

16. *Scrieţi antonimele cuvintelor:* ***înalt, uscat, tinereţe, cuminte, rece, cântă, tulbure, a expedia.***

17. *Alegeţi varianta corectă:*

a) Am fost ascultat la **orar / oral.**
b) Ionel este un elev **eminent / iminent.**
c) Propoziţia conţine un **complement / compliment.**
d) Cuvântul „ea" este **prenume / pronume.**

18. *Alcătuiţi enunţuri în care cuvintele* ***păr, pui, vie şi ochi*** *să aibă diferite înţelesuri.*

Scanned with OKEN Scanner

19. Explicaţi sensul cuvintelor scrise italic şi precizaţi rolul lor în propoziţie:

a) Din vâlvătăi a sărit *o scânteie.*

b) „Tresărind, *scânteie* lacul
Şi se leagănă sub soare.”

(Mihai Eminescu)

c) Doream să văd în tine *o scânteie* de înţelegere.

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 11 – În lumea poveştilor

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: - să scrie un text după dictare;
O_2: - să povestească textul dictat;
O_3: - să găsească sinonime, omonime, antonime paronime pentru cuvinte date;
O_4: - să analizeze morfologic şi sintactic o propoziţie dată;
O_5: - să construiască schema unei propoziţii;
O_6: - să alcătuiască enunţuri în care un cuvânt să îndeplinească diferite funcţii sintactice.

Conţinuturi:

I_1. Scrieţi textul după dictare:

„ ... Primul lucru pe care l-**au zărit** copiii a fost un gândăcel **auriu**.

– Joacă-te cu noi, i-au spus gândăcelului.

– M-aş juca cu plăcere, răspunse gândăcelul, dar n-am timp! Trebuie să-mi adun de mâncare pentru prânz.

– Joacă-te cu noi, i-au spus copiii unei albine galbene şi pufoase.

– N-am timp să mă joc cu voi, răspunse albina, trebuie să adun miere.

– Dar tu n-ai vrea să te joci cu noi? o întrebară copiii pe furnică.

Furnica n-avea timp nici să-i asculte."

(K. Uşinski – *Copiii din crâng*)

Scanned with OKEN Scanner

I_2. Povestiți textul dictat.

I_3. Scrieți sinonimele cuvintelor scrise îngroşat în textul dictat.

I_4. Scrieți antonimele cuvintelor: ***primul, pufoase, să adun.***

I_5. Analizați sintactic şi morfologic cuvintele din propoziția următoare:

Copiii au zărit un gândăcel auriu.

I_6. Realizați schema propoziției.

I_7. Construiți câte o propoziție în care cuvântul ***copiii*** *să fie:*

a) Subiect;
b) Atribut;
c) Complement.

Scanned with OKEN Scanner

DOUĂ POLOBOACE

Alexandru Donici

Alexandru Donici (1806-1865)

- Este unul dintre primii fabuliști români.
- Eminescu îl numește în poezia *Epigonii* "cuib de-nțelepciune".
- În 1842 publică un volum intitulat *Fabule.*

1. Completați spațiile libere:

Fabula este o scurtă .povestire....., în proză sau în versuri..., în care se critică greșelile .oamenilor., cu scopul de a-i .îndrepta..... . Personajele fabulelor sunt ...animale....., .oameni..... și ..plante...și..lucruri

Orice fabulă are o .învățătură... sau o ...morală.....

2. Dați exemple de colegi din clasă / școală care au aceleași caracteristici cu polobocul gol sau cu cel plin.

3. Specificați sensul cuvintelor ***vin, lin, car, mare,*** *din text. Alcătuiți enunțuri cu celelalte sensuri ale acestor cuvinte.*

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 12

Limba română este patria mea

DOUĂ POLOBOACE

Alexandru Donici

Alexandru Donici (1806-1865)

- Este unul dintre primii fabuliști români.
- Eminescu îl numește în poezia *Epigonii* "cuib de-nțelepciune".
- În 1842 publică un volum intitulat *Fabule.*

1. Completați spațiile libere:

Fabula este o scurtă ..... , în proză sau în ....., în care se critică greșelile ....., cu scopul de a-i ..... . personajele fabulelor sunt ....., ... și .....

Orice fabulă are o ..... sau o .....

2. Dați exemple de colegi din clasă / școală care au aceleași caracteristici cu polobocul gol sau cu cel plin.

3. Specificați sensul cuvintelor ***vin, lin, car, mare,*** *din text. Alcătuiți enunțuri cu celelalte sensuri ale acestor cuvinte.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Povestiți oral întâmplări din viața reală în care să ilustrați morala fabulelor enunțate la exercițiul 2.

5. Completați rubricile tabelului următor pentru fabulele ***Două poloboace,*** *de Al. Donici,* ***Boul și vițelul,*** *de Grigore Alexandrescu și* ***Corbul și vulpea,*** *de La Fontaine:*

Personajele fabulei	*Caracteristici*	*Asemănări în viața reală*	*Morala*

6. Scrieți câte 5 proverbe / zicători despre ***muncă, laudă, lene.*** *Explicați sensul a 3 dintre ele.*

7. Scrieți o scrisoare despre importanța muncii prietenului vostru plecat în străinătate.

8. Realizați, pentru portofoliu, fișa completă, cu datele biografice ale fabulistului român Al. Donici.

9. Dacă ați fi fabulist, ce defecte ale colegilor ați surprinde în fabulele voastre? Ce plante, animale ați folosi pentru fiecare dintre acestea? De ce?

10. Interpretați pe roluri una din fabulele enunțate la exercițiul numărul 2.

Scanned with OKEN Scanner

AMINTIRI DIN COPILĂRIE

Ion Creangă

1. Uniți cuvintele din coloana din mijloc cu cele cu înțeles asemănător din prima coloană, apoi cu cele cu înțeles opus din ultima coloană:

• a socoti	• a se isca	• a fi indiferent
• a urâți	• oleacă	• a rămâne
• a se îngrijora	• a chiti	• a dispărea
• pe de rost	• a purcede	• mult
• puțin	• a sluți	• a înfrumuseța
• a porni	• a se îngriji	
• a se ivi	• pe dinafară	

2. Încercuiți sensul corect al expresiilor:

- a se pune pe capul cuiva: *a se așeza, a insista, a ruga;*
- a se face foc: *a se supăra, a da foc, a încălzi;*
- a plânge cu zece rânduri de lacrimi: *a se smiorcăi, a țipa, a boci;*
- a se ruga la toți Dumnezeii: *a implora, a se închina, a impune*

3. Împărțiți textul pe fragmente și formulați ideile principale sub formă de enunțuri.

4. Transformați vorbirea directă în vorbire indirectă din fragmentul al treilea.

Scanned with OKEN Scanner

5. Povestiți în scris un fragment la alegere.

6. Alcătuiți enunțuri cu sensurile cuvintelor ***mai, mine, noi, zi.***

7. Alegeți forma literară, corectă a cuvintelor de mai jos:

să deie – să dea	să ieie – să ia
să iau – să ieu	să ies – să es
să zîc – să zic	tu ieşti – tu eşti

8. Alcătuiți enunțuri afirmative cu formele corecte de mai sus. Transformați-le apoi în enunțuri negative.

9. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți corect ortogramele: ***s-a / sa, ne-am / neam, ne-a / nea, mi-i / mii, să-l, nu-i.***

10. Imaginați-vă că sunteți Nică. Redactați o scrisoare adresată părinților în care să prezentați drumul spre școală și prima zi la școala din Broșteni.

11. Prezentați o întâmplare trăită de voi care să semene cu una din cunoscutele pățanii ale lui Nică.

12. Imaginați-vă că sunteți Nică cu pupăza de vânzare la iarmaroc. Schimbați cursul întâmplării din acest moment al ei, folosind expresii și cuvinte populare.

13. Realizați, pentru portofoliu, fișa, mai completă, cu datele biografice ale marelui povestitor Ion Creangă.

14. Realizați fișa de lectură pentru ***Amintiri din copilărie,*** *după următorul model:*

Scanned with OKEN Scanner

Fişă de lectură

- *Titlul cărţii / lecturii:*
- *Autorul:*
- *Denumirea capitolelor:*
- *Personaje:*
- *Capitol / fragment preferat (transcriere):*
- *Povestiţi capitolul / fragmentul preferat:*
- *Argumentaţi alegerea:*
- *10 cuvinte noi întâlnite (+ explicaţia lor):*
- *Minim 5 expresii frumoase:*
- *Ce personaj v-a plăcut? De ce?*
- *V-a plăcut finalul? Ce alt final v-aţi fi imaginat voi?*

Prezentaţi fişa colegilor.

N-AU MURIT ÎN ZADAR

Nichita Stănescu

Nichita Stănescu (1933 - 1983)

- Cel mai reprezentativ poet al timpului nostru.
- Urmează liceul la Ploieşti şi facultatea de Filologie la Bucureşti.
- Volume publicate: **Sensul iubirii, O viziune a sentimentelor, Un pământ numit România, Starea poeziei, Necuvintele** etc.
- Moare la 50 de ani lăsând un nume legendar şi cărţi importante.

Scanned with OKEN Scanner

1. Ce reprezintă substantivele proprii amintite în poezie? Căutaţi în manualul de istorie.

2. Daţi exemple şi de alte oraşe / zone din ţară în care românii şi-au dovedit eroismul, curajul şi dragostea de ţară.

3. Explicaţi versurile:

"N-au murit la Plevna în zadar
Strămunii din legende şi din poveşti."
"Părinţii noştri cei tineri, cereşti ..."
"Rostim cu mândrie şi clar:
SUNT, EŞTI"

4. Formaţi alte 5 expresii după modelul de mai jos şi scrieţi cuvinte cu sens asemănător potrivit:
Exemplu: părinţii părinţilor mei - bunicii

5. Alcătuiţi propoziţii cu expresiile găsite la exerciţiul anterior. Subliniaţi subiectele şi predicatele din acestea. Extrageţi propoziţia simplă din fiecare.

6. Explicaţi scrierea ortogramelor:

n-au = _____
care-o = _____
iată-ne = _____

7. Alcătuiţi enunţuri proprii cu ortogramele de mai sus.

8. Subliniaţi subiectele şi predicatele din primele 2 strofe ale poeziei.

9. Scrieţi o scrisoare unui prieten din străinătate în care să-i vorbiţi despre vitejia românilor de la Plevna şi Mărăşeşti. Documentaţi-vă din cărţile de istorie, legende, povestiri.

Scanned with OKEN Scanner

10. Căutaţi în biblioteca voastră sau a şcolii poezii în care să se prezinte curajul românilor de-a lungul istoriei. Aduceţi-le la şcoală şi citiţi-le colegilor. (Sugestie: G. Coşbuc)

11. Realizaţi, pentru portofoliu, fişa, mai completă, cu datele biografice ale poetului român Nichita Stănescu.

VARA CEA LUMINOASĂ

Cezar Petrescu

Cezar Petrescu (1892-1961)

- Prozator, publicist
- Una dintre cele mai bune cărţi pentru copii, din literatura română, este *Fram, ursul polar,* care se remarcă prin fantezie şi prin sensibilitate. Naratorul se dovedeşte un bun cunoscător al lumii copiilor.
- Volume publicate: ***Aurul negru, 1907, Romanul lui Eminescu, Fram, ursul polar*** etc.

1. Precizaţi cărei specii literare aparţine textul:

- naraţiune
- descriere în proză
- povestire
- descriere în versuri
- legendă

2. Selectaţi expresiile frumoase din text.

3. Găsiţi în text cuvinte cu sens asemănător pentru: ***apare, clopote, insecte, plante agăţătoare, ochi de verdeaţă.*** *Alcătuiţi enunţuri cu cuvintele găsite.*

Scanned with OKEN Scanner

Descoperiți în text cuvinte cu sens opus pentru: ***apus, repede, a termina, gros, a coborî, aproape.*** *Alcătuiți enunțuri cu cuvintele găsite.*

5. Recunoașteți și enumerați plantele, animalele și insectele prezentate în text.

6. Aduceți imagini cu o parte din plantele și animalele specifice zonei Delta Dunării.

7. Alcătuiți enunțuri cu formele de plural ale cuvintelor ***vis*** *și* ***ochi.*** *Specificați sensul cuvintelor.*

8. Completați tabelul de mai jos cu:

Imagini auditive	*Imagini vizuale*	*Imagini de mișcare*

9. Selectați din text, din propozițiile dezvoltate, 10 propoziții simple. Subliniați subiectele și predicatele.

10. Selectați 10 substantive însoțite de adjective. Treceți substantivele la celălalt număr. Ce se întâmplă cu adjectivele?

11. Scrieți o scrisoare prietenului din Franța în care să-i prezentați anotimpul de vară în preajma unui lac.

12. Realizați, pentru portofoliu, fișa, mai completă, cu datele biografice ale scriitorului român Cezar Petrescu.

13. Citiți ***Fram, ursul polar,*** *de Cezar Petrescu și realizați fișa de lectură după modelul dat la* ***Amintiri din copilărie.***

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Unitatea 12 – Limba română este patria mea

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: - să scrie un text după dictare un text în versuri;
O_2: - să identifice felul unui text;
O_3: - să completeze tabelul cu datele cerute;
O_4: - să încercuiască cuvintele cu sens asemănător;
O_5: - să transforme propoziţiile dezvoltate în propoziţii simple;
O_6: - să realizeze corect schema propoziţiilor date;
O_7: - să analizeze cuvintele date, specificând categoriile gramaticale învăţate;
O_8: - să despartă în silabe cuvinte date;
O_9: - să treacă de la numărul plural la singular cuvinte date;
O_{10}: - să realizeze o scrisoare prezentând cartea preferată;

Conţinuturi:

I_1. Scrieţi textul după dictare:

„De la arat un plug
venea încet spre casă
Şi, la un bou, pe jug,
O muscă se-aşezase.
Iar ei, spre întâmpinare,
O altă muscă-n zbor
Îi face întrebare:
– De unde, dragă sor'?

Scanned with OKEN Scanner

– Şi mai întrebi de unde!
Ei musca îi răspunde
Cu-n aer supărat –
Au nu pricepi ce facem?
Nu vezi că noi ne-ntoarcem
Din câmp, de la arat!

Spre lauda deşartă
Mulţi zic: *noi am lucrat*,
Când ei lucrează-n faptă,
Ca musca la arat."

(Al. Donici - *Musca*)

Se cere:

a) specificaţi ce fel de text este:

narativ - în proză; narativ - în versuri;
descriptiv - în proză; descriptiv - în versuri;

b) completaţi tabelul:

Personajele fabulei	*Caracteristici*	*Asemănări în viaţa reală*	*Morala*

***I*$_2$.** *Încercuiţi cuvintele cu sens asemănător pentru:*

- întâmpinare: *primire, lovire, întâmplare*
- a pricepe: *a prinde, a înţelege, a începe*
- deşartă: *sacoşă, pustiu, goală, zadarnică*
- în faptă: *în realitate, întâmplare, început*

***I*$_3$.** *Se dau propoziţiile:*

Printre ostroavele de verdeaţă străbat ecouri argintii şi line.
Spre răsărit mijeşte o geană de lumină trandafirie.
S-a ivit discul roşu al soarelui la marginea zării.

Scanned with OKEN Scanner

Se cere:

a) selectați propozițiile simple de mai sus. Dezvoltați-le creativ.
b) faceți schema propozițiilor date.
c) analizați cuvintele subliniate.
d) despărțiți în silabe cuvintele: **ostroave, ecouri, mijește.**
e) treceți următoarele substantive la numărul singular: **ostroave, ecouri.**

***I*4.** *Realizați o scrisoare în care să-i prezentați prietenului vostru cel mai bun cartea preferată, folosindu-vă de datele din fișa de lectură.*

Scanned with OKEN Scanner